

siij

št. 9

30. septembra 2009

Stran 4

**Naši zmagovalni
inovatorji**

Stran 6

**Svečana otvoritev
novega ulivališča v
Metalu Ravne**

Stran 9

**Nov brusilni stroj
v Nožih Ravne**

Vsebina

- 3 Tudi kadar postane zelo »vroče«, ostanite prijazni! ...
- 4 Acronijevi inovatorji tudi letos prejeli zlato priznanje GZS
- 4 Srebrni inovatorji iz Jeklarne Metala Ravne
- 5 Podaljšana valjčna peč za toplotno obdelavo v Acroniju
- 5 Rekonstrukcija primarnega odbrizga v Vroči valjarni
- 6 V Metalu Ravne svečan zagon novega ulivališča ingotov
- 9 Nov brusilni stroj v Nožih Ravne
- 10 Kako lahko vplivate na podnebne spremembe?
- 12 Kako uspešni so proizvajalci jekla pri spopadanju s krizo?
- 13 Konferenca trženja Metala Ravne
- 14 Rast pridobivanja premoga v podjetjih skupine Koks
- 14 Sistem kontrole porabe goriva
- 15 Kontrola s tekočimi penetranti
- 16 Kadrovska gibanja v juliju
- 17 Kadrovska gibanja v avgustu
- 18 Ne pozabite na potrdila o šolanju
- 19 V Izolo za trideset let zvestobe
- 21 Samomor je mogoče preprečiti
- 23 Legendarni Kino Šiška ponovno oživljen
- 24 Industrijski glamur
- 25 Dan veselja, smeha in medenih dobrot
- 27 Ravenski dnevi
- 28 Krajani na obisku v Acroniju
- 29 Le tako naprej!
- 30 122. pohod slovenskih jeklarjev na Debelo peč
- 31 Teniški turnir Acroni 2009
- 32 Šrilanka – dežela kot nobena druga
- 35 Kosobrinski Špik (7. del)
- 36 Smeh je pol jabolka
- 36 Možganski križkraj

O naslovnici ...

Navadni oreh (*Juglans regia*) je do 35 m visoko listnato drevo, ki sodi v družino orehovk (*Juglandaceae*). Rastlina je vetrocvetka. Plod je koščičast in ga imenujemo tudi oreh. Zunanji del plodu je zelen, ki se jeseni rjavo obarva in razpre, osrednji del plodu pa otrdi. Navadni oreh je heliofit, saj rad raste na sončnih legah. V slovenskem jeziku poznamo kar nekaj fraz, ki so povezane s plodovi tega drevesa:

Streti trd oreh: rešiti težko, neprijetno stvar, naporen izziv.

Smejal se je, kot bi orehe stresal: glasno, hrupno.

Ni vreden piškavega oreha: ničvrednost nečesa.

Vir: http://sl.wikipedia.org/wiki/Navadni_oreh

Interni mesečni časopis skupine SIJ – Slovenska industrija jekla. Odgovorna urednica: Anja Potočnik. Glavna urednica: Vesna Pevec Matijević. Uredniški odbor: SIJ – Slovenska industrija jekla: Monika Štojs; Acroni: Katarina Čučnik, Stane Jakelj, Nataša Karo; Metal Ravne: Eleonora Gladež, Andreja Krajnc; Elektrode Jesenice: Rafko Penič, mag. Mojca Šolar; Noži Ravne: Egidij Hudrap; SUZ: Andrej Pogačnik; ZIP center: Bojan Lesjak. Stalni sodelavci: Boris Berginc – Špikov kot; Tone Kelbl in Marjan Mencinger – Obnavljamo energijo / pohodništvo in potovanja; Drago Ronner – križanka. Jezikovni pregled: mag. Andreja Čibron - Kodrin. Tisk: ZIP center. Naklada: 3600 izvodov. Izdajatelj in naslov uredništva: SIJ – Slovenska industrija jekla, d. d., Gerbičeva 98, 1000 Ljubljana, tel.: 01/242 98 18, e-pošta: anja.potocnik@sij.si in vpevec@metalravne.com

sij

Tudi kadar postane zelo »vroče«, ostanite prijazni! ...

... Ko gre košček oglja skozi visoko temperaturo in pritisk, se spremeni v diamant. Pritisk ustvari nekaj lepega. Tako se nam dogaja, da se v vročini in pritiskih življenja prečistimo.

Pat Mesiti, »Sanjači nikoli ne spijo«

Mislím, da se boste strinjali, spoštovane sodelavke in cenjeni sodelavci, da je bilo zadnje leto zelo »vroče«. Jeklarji smo vročine sicer navajeni, vendar smo vseeno lahko zelo ponosni, da smo v globalni recesiji in ob vseh pretresih, ki jih je povzročila, neomajno nadaljevali z zastavljenimi vlaganji. V Metalu Ravne smo pred dnevi slavnostno name nu predali novo ulivališče. Skupina SIJ – Slovenska industrija jekla je v samem inovativnem vrhu, saj so Acronijevi in Metalovi inovatorji že drugo leto zapored dobili zlato in srebrno priznanje Gospodarske zbornice Slovenije (GZS). Čestitamo! Predpogoje, da bodo naša podjetja še naprej konkurenčna in da bomo povečevali tržne deleže oziroma širili naša tržišča ter povečevali zaupanje naših poslovnih partnerjev, izpolnjujemo. Zato je prav, da se vprašamo: »Kaj lahko pri doseganju teh ciljev s svojim delovnim in sodelovalnim pristopom prispevam jaz? Moram morda pri svojem načinu dela, obnašanju do sodelavcev, samodisciplini ... kaj spremeniti?« Ja, osebna rast in z njo spreminjanje slabih zakoreninjenih navad je trd oreh.

Želim vam, da bi ga strli še to jesen!

Anja Potočnik, odgovorna urednica

Acronijevi inovatorji tudi letos prejeli zlato priznanje GZS

Na Gospodarski zbornici Slovenije (GZS) so v okviru dneva inovativnosti 17. septembra podelili priznanja za najboljše slovenske inovacije, nastale v letu 2008. Dvainštiridesetim inovacijam, ki so se najboljše odrezale na regijskih razpisih, je bilo podeljenih 7 zlatih, 11 srebrnih in 12 bronastih priznanj ter 12 diplom. Za ta laskava priznanja je na regionalni ravni kandidiralo 185 inovacij in prek 500 inovatorjev.

S podeljevanjem priznanj in diplom je pred trinajstimi leti začela območna gospodarska zbornica Zasavje, kasneje so se ji pridružile tudi druge območne in regionalne zbornice. Priznanja za najboljše inovacije so tako prerasla v vse-slovensko promocijo inovacij, v kateri danes sodelujejo vse območne in regionalne zbornice GZS. Kulminacijo ta manifestacija doseže s podelitvijo priznanj najboljšim inovacijam na nacionalni ravni, ki je bila letos že sedma po vrsti. Od desetih inovacij, s katerimi je Acroni letos sodeloval na regijskem razpisu, se je inovacija **Razvoj nerjavnega, v ognju obstojnega feritnega jekla X10CrAlSi18** avtorjev mag. Bo-

štjana Pirnarja, Stanislava Jaklja, mag. Milana Klinarja, Janija Novaka in Boštjana Bradaškja uvrstila na nacionalni nivo, kjer jo je ocenjevalna komisija vključila med sedem najboljših. Tako se je doseganja Acronijeva kolekcija enega srebrnega in dveh zlatih nacionalnih priznanj povečala še za eno zlato. Če k temu prištejemo 17 zlatih, 17 srebrnih in 3 bronasta priznanja, osvojena na regijskem nivoju, je jasno, zakaj je bil Acroni letos proglašen za najbolj inovativno gorenjsko podjetje.

Na letošnje priznanje smo v Acroniju še posebej ponosni, saj smo ga zaslužili v za inovacijsko dejavnost zelo težkih časih. Priznanje

potrjuje, da je naše razumevanje inovacij, ko ne sledimo zgolj ekonomskemu vidiku, ampak zagovarjamo celovit pristop, ki upošteva tako družbeno odgovornost kot sonaravnost razvoja, pravilno. Hkrati pa nam daje nov zagon in nas obvezuje, da vztrajamo na poti, ki nam jo je pred 140 leti začrtal naš prvi izumitelj Lambert Pantz.

Naj to novičko zaključim z zahvalo in s čestitkami vsem avtorjem nagrajene inovacije in ostalih devetih inovacij, s katerimi smo sodelovali na letošnjem razpisu. Zahvale in čestitke veljajo tudi vsem anonimnim sodelavcem, ki so v proizvodni verigi z vestnim delom poskrbeli, da so te inovacije zaživele tudi v praksi, in s tem pripomogli, da se je Acroni hitreje izvil iz krize, ki je zajela svetovno gospodarstvo.

Nerjavna, v ognju obstojna feritna jekla imajo širok spekter uporabnosti za armature peči, elementov za transport, za dele parnih kotlov in podobno. Vse pogosteje se to vrsto jekla zaradi odličnih karakteristik in nižje cene uporablja kot nadomestni material za avstenitna, v ognju obstojna jekla, ki so občutno dražja. Jeklo zaradi fino zrnate mikrostrukture zagotavlja dobre mehanske lastnosti in omogoča lažjo nadaljnjo predelavo – preoblikovanje in varjenje. Uporablja se v napravah in konstrukcijah, ki so izpostavljene temperaturi do 1000 °C.

Nerjavno, v ognju obstojno feritno jeklo X10CrAlSi18 dobavljamo kot plošče debele pločevine in toplo ter hladno valjane trakove.

Avguštin Novšak, univ. dipl. inž. elektroteh., vodja službe za menedžment idej

(od leve) Zdenko Pavček, predsednik GZS, mag. Boštjan Pirnar, Boštjan Bradaškja, mag. Milan Klinar in Stanislav Jakelj.

Srebrni inovatorji iz Jeklarne Metala Ravne

Inovatorji Savo Burja, Jovan Ilievski, Karel Mostnar, Franjo Lipnik, Davorin Šumah in Stanko Petovar so med inovatorji za leto 2008 pri Koroški

območni gospodarski zbornici prejeli zlato priznanje in pri Gospodarski zbornici Slovenije še srebrno priznanje.

(od leve) mag. Samo Hribar Milič, generalni direktor GZS, Jovo Ilievski, Savo Burja, Stanko Petovar

S sodelavci iz jeklarne smo predlagali postopek porabe bele žindre (ki nastane kot stranski produkt pri obdelavi jekla v ponovni metalurgiji). To žindro vračamo v elektroobložno peč med taljenjem vložka ter prihranimo delno dodatek svežega apna za žindro v elektropeč in zmanjšamo količino odpadnih produktov za 800 do 1600 kg na saržo oziroma približno 3000 ton na leto. Z vračanjem bele žindre v proces se zmanjša poraba novih žlindrin dodatkov, kar tudi zmanjša izpuste toplogrednih plinov, zmanjša pa se tudi poraba električne energije za ogrevanje in taljenje novega apna v elektropeči.

Inovacija je naravnana tako h gospodarskim prihrankom podjetja kot tudi k skrbi za ekologijo.

Še enkrat čestitam kolegom!

Stanko Petovar, univ. dipl. inž. metal. in mater., direktor Jeklarskega programa v Metalu Ravne

Podaljšana valjčna peč za toplotno obdelavo v Acroniju

V drugi polovici julija se je v Acroniju začela proizvodnja na podaljšani peči oziroma liniji Wellman-Drever. Glavni namen podaljšanja je povečanje zmogljivosti linije za visoko trdna in obrabno odporna jekla. Pred valjčno peč smo vgradili predgreveno komoro v enaki dolžini, kot je bila obstoječa, nedavno zgrajena valjčna peč. S podaljšanjem smo omogočili obdelavo dveh založitev hkrati. V predgreveni komori plošče predgrevamo na približno 100 °C nižjo temperaturo, kot je ciljna temperatura, po preteku polovice skupnega časa ogrevanja pa se dogrevanje in izenačevanje temperature na vložku nadaljuje v izenačevalni peči.

Projekt podaljšanja obsega odstranitev stroja za peskanje in vstopne valjčne mize, izkop in izdelavo temeljev, premik peči na temelje, priklop na medije, spojitve obeh peči, obnovo vstopne valjčne mize in modifikacijo programske opreme.

Pri sestavljanju peči smo uporabili enak način kot pred tem pri zamenjavi stare dreverjeve peči. Še v času obratovanja linije so bili ohišje, obzidava, valjčnice in večina ostale opreme predsestavljene v bližini linije. Po zaključku temeljev je bila predsestavljena peč samo premaknjena na končno lokacijo. Prekinitev

Spajanje nove peči s staro

obratovanja je bila s tem zmanjšana na minimum.

Zaradi pomanjkanja prostora pred podaljšano linijo bo stroj za peskanje v okviru ločenega projekta prestavljen za nove škarje.

Pri izvedbi projekta smo v celoti sledili terminskemu planu, kot kažejo zadnji testi, pa bodo doseženi tudi garantirani parametri. Izjema je le visok hrup dograjenih ventilatorjev, kar pa bo dobavitelj opreme odpravil s protihrupno zaščito.

Kot kaže, je bil čas izvedbe projekta idealno izbran, saj je bilo prav takrat povpraševanje po visoko trdni in obrabno odporni pločevini najmanjše. S podaljšano linijo lahko obdelamo do 70 % več teh plošč, zato že težko pričakujemo ponovno krepitev povpraševanja po teh jeklih.

Marjan Kunšič, univ. dipl. inž. met., pomočnik direktorja obrata Predelava debele pločevine

Foto: arhiv Acronija

Rekonstrukcija primarnega odbrizga v Vroči valjarni

V Acroniju se je z začetkom obratovanja nove naprave za kontinuirano ulivanje jekla širina slabov povečala s prejšnjih 1560 mm na sedanjih 2080 mm. Primarno odškajevanje se izvaja v Vroči valjarni s curkom visokotlačne vode, ki teče pri 200 barih skozi spodnjo in zgornjo rampo. Obstoječi sistem je zadoščal potrebam po količinah vode za slabe maksimalne širine 1560 mm, zato smo dogradili nov visokotlačni akumulator, izboljšali vstopno filtracijo vode, vgradili nova visokotlačna kompresorja, povečali velikost obeh ramp in dogradili krmilje za dodatne rampe. S tem smo pridobili sistem primarnega odškajevanja za slabe širine 2080 mm z možnostjo ločevanja brizganja za ožje ali širše slabe. Poleg tega pa se je izboljšala kakovost odbrizgane površine in zmanjšala poraba električne energije.

Robert Prešern, univ. dipl. inž. metal., vodja investicij v Acroniju

Foto: fotoarhiv Acronija

Izboljšana filtracija vstopne vode

Zgornja rampa primarnega odbrizga

V Metalu Ravne svečan zagon novega ulivališča ingotov

V torek, 22. septembra, smo v Metalu Ravne svečano odprli novo ulivališče ingotov in s tem simbolično sklenili največji naložbeni cikel v zgodovini Metala v vrednosti 75 milijonov evrov. Ulivališče je za kovačnico težkih odkovkov in obnovo valjarne gredic tretja velika naložba, vredna 17 milijonov evrov. Novo pridobitev so slavnostno predali namenu minister za gospodarstvo dr. Matej Lahovnik, predsednik nadzornega sveta skupine SIJ – Slovenska industrija jekla in predstavnik večinskega lastnika – ruskega holdinga IMH – Industrial Metallurgical Holding Andrej B. Zubitsky, predsednik uprave skupine SIJ – Slovenska industrija jekla Tibor Šimonka ter glavni direktor Metala Ravne Andrej Gradišnik.

Povzetek govora Tiborja Šimonke, predsednika uprave skupine SIJ – Slovenska industrija jekla:

»Ponosni smo, da nas recesija ni vrgla iz zastavljenega investicijskega tira. Nasprotno. Še z večjo zagnanostjo izvajamo vse načrtane cilje, saj vemo, da je to edina pot, da bo naša skupina ohranjala oziroma povečevala svoj tržni delež. Pri uredničenju teh ciljev bodo pomembno vlogo odigrali t. i. steel centri. Za slovenske kupce ima Metal Ravne tak center v Ljubljani, enega bomo v kratkem odprli v bližnjem avstrijskem Pliberku, prizadevamo pa si, da bodo temu centru sledili še drugi. Z razvojem in odpiranjem tovrstnih centrov bomo naredili tudi ko-

rak v smeri, da bomo vse manj samo ponudniki materiala. Želimo biti dobavitelji vrhunskih jeklenih polizdelkov.

Za to pa potrebujemo vrhunske sodelavce in njihov podmladek. Take delavce in prodorne strokovnjake – inovatorje že imamo in želim si, da bi jim pri nas omogočili tak strokovni in osebnostni razvoj, da bodo še bolj motivirani za udeležanje svojih ciljev in ciljev podjetja oziroma skupine SIJ.

Poslovodstvu in delavcem Metala Ravne čestitam za še en uspešno zaključen projekt in jim želim, da bi novo ulivališče komajda izpolnjevalo naročila po slovitih ravenških ingotih.«

Povzetek govora Andreja Gradišnika, glavnega direktorja Metala Ravne:

»Jeklo je trdnost in moč, je sijaj in ostrina, je ponos in karakter. V Mežiški dolini

že stoletja pomeni delo in kruh. Elektroobložna peč, v kateri nastajajo svetovno priznana in cenjena visokokakovostna jekla, ni samo zaščitni znak Metala Ravne, prevzela so ga tudi številna druga podjetja na gospodarskem območju Raven. Naša elektroobložna peč je simbol tradicije in kakovosti, je prisposoba znanja, poguma, pripadnosti in vztrajnosti koroškega delavca.

Novo in dodatno razširjeno sodobno avtomatizirano ulivališče, ki ga slavnostno odpiramo danes, nam omogoča, da v celoti izrabimo zmogljivosti naše elektroobložne peči. Na leto lahko odlijemo 140.000 ton ingotov, izboljšani je izplen, zmanjšana poraba hladilne vode in odpadnega livarskega peska, dosežena je ponovljivost pogojev litja ingotov, zagotovljeno pa je tudi varno in manj fizično naporno delo. Poleg tega smo uredili tudi prostor za litje novih velikih kovaških ingotov teže 35 in 42 ton.

To je program, ki smo ga zelo hitro in uspešno razvili ravno ob pravem času in z njim v obdobju globalne krize uspešno nadomeščamo upad naročil manjših dimenzijskih programov. Našim jeklarjem in številnim izvajalcem se zahvaljujem za dobro koordinacijo del, ki je omogočila, kljub številnim gradbenim posegom, da je redna proizvodnja potekala karseda nemoteno.

Zvok koračnice, naših zvestih spremljevalcev, godbe ravenških železarjev že tretjič zapored odzvanja od bregov Brinjeve in Uršlje gore. Njegov odmev z vetrom potuje po dolini reke Meže in sporoča, da se po novi kovačnici težkih odkovkov in po novi valjarni gredic veselimo še posodobljenega ulivališča v jeklarni. To radosti tudi naše očete, ki so zaslužni pokoj dočakali v naši fabriki, in tega se veselijo naši kratkohlačni sinovi, ki bodo čez mnogo let iskali službo.«

Vse se je začelo z novinarsko konferenco ...

Gostje so se zbirali na prizorišču dogodka.

Ob prihodu je minister za gospodarstvo dr. Matej Lahovnik pozdravil delavce Metala Ravne ...

... glavnega direktorja Metala Ravne Andreja Gradišnika in predsednika uprave SIJ Tiberja Šimonko ...

... ter direktorja Jeklarskega programa Stanka Petovarja.

Operna pevka SNG Maribor Andreja Zakonjšek Krt nam je ob spremljavi Pihalnega orkestra ravenskih železarjev prečudovito zapela.

Mlade plesalke plesne šole Karmen pod vodstvom Ines Kogal so nam pokazale nove plesne ritme.

Skupina Vlaste Soršak nam je predstavila vadbo »Body pump«.

Ob spremljavi bobnarjev Martina Cifra in Blaža Satlerja smo si ogledali film o ulivališču.

Novo ulivališče so uradno predali namenu (od leve): Tibor Šimonka – predsednik uprave SIJ, Andrej Zubitsky – predsednik nadzornega sveta SIJ, dr. Matej Lahovnik – minister za gospodarstvo R Slovenije ter Andrej Gradišnik, glavni direktor Metala Ravne ...

... in ulivanje se je ob spremljavi orkestra začelo.

Gostje so si ob koncu programa ogledali avtomatsko linijo za pripravo in praznjenje livnih plošč, ki je sestavni del novega ulivališča ...

... in skupaj nazdravili novi naložbi.

Predstavitve novega ulivališča

Na podlagi idejne dokumentacije je bila izdelana izvedbenotehnološka dokumentacija za novo ulivališče, ki bo zagotavljalo:

- zmogljivosti ulivanja jekla 140.000 ton ingotov/leto,
- izboljšanje izplena gotovih izdelkov za 2 %,
- bistveno zmanjšanje porabe hladilne vode (zapiranje krogotokov hladilne vode v okviru proizvodnega procesa Metala Ravne),
- znižanje fiksnih stroškov proizvodnje,
- reciklažo odpadnega livarskega peska pri pripravi livnih plošč,
- zagotovitev konstantnih in kakovostnih delovnih razmer pri litju ingotov,
- zmanjšanje stroškov manipulacije zaradi optimalne lokacije postavitve nove hale ulivališča ter skladiščni prostor za materiale, potrebne za proizvodnjo ingotov,
- avtomatizacijo in humanizacijo dela – zmanjšanje nevarnosti oziroma tveganj.

Na podlagi tehničnih rešitev je novo ulivališče umeščeno v del obstoječega dela hale jeklarne in v del nove hale jeklarne v izmeri 2.300 m² kot prizidek k obstoječi hali, ki sta med seboj tehnološko povezana. Gradbeno dovoljenje za začetek rušitvenih del in postavitve novega objekta je bilo pridobljeno julija 2007, gradbeno dovoljenje za postavitve

vitev tehnologije (tehnološki temelji, montaža in zagon opreme) pa v letu 2008. Montaža opreme z zagonom je potekala od oktobra 2008 do junija 2009. Za potrebe novega ulivališča je v okviru projekta postavljena nova transformatorska postaja 2000 kVA ter rekonstruirana cesta v dolžini okoli 400 m, ki poteka pretežno po novi trasi. Med reko Mežo in novo traso ceste je predvidena še postavitve skladišča ognjevdržnih materialov za potrebe proizvodnje.

Dobavo in montažo opreme je opravilo švedsko podjetje SPT (Svensk Proces Teknik), inštalaterska dela na objektu vključno s transformatorsko postajo je izvajalo podjetje Esotech, d. d., gradbena dela pa Gradbeno podjetje Slemenšek, d. o. o.

Strokovni nadzor in vodenje strokovnega nadzora v smislu zakonodaje so, ob pomoči zunanjih sodelavcev, izvajali usposobljeni kadri v Metalu Ravne.

Moramo poudariti, da smo naložbo uspešno zaključili in nam že daje rezultate v teh težkih časih. Zelo hitro smo usvojili novo tehnologijo, tako da danes poteka proizvodnja brez velikih težav. Da je temu tako, se moramo zahvaliti tako izvajalcem kot tudi našim strokovnjakom, ki so vseskozi verjeli v uspešnost tega projekta.

Vir: gradivo z novinarske konference

Vesna Pevec Matijević

Nov brusilni stroj v Nožih Ravne

V skladu z načrtanimi cilji in izvedbo projekta povečanja kakovosti brušenja in tudi brušenja neravnih oblik nožev smo avgusta končali postavitev novega CNC-brusilnega stroja enega vodilnih proizvajalcev brusilnih strojev podjetja Favretto, in sicer model MD-600.

Osnovne značilnosti brusilnega stroja so:

- maksimalne mere obdelave:
- dolžina: 6200 mm
- širina: 600 mm
- višina: 750 mm
- maksimalna obtežba magnetne mize: 3000 kg
- moč motorja vretena: 22 kW

Konkurenčnost kot tudi prednost pred drugimi proizvajalci industrijskih nožev na trgu nam novi CNC-brusilni stroj omogoča predvsem zaradi naslednjih možnosti brušenja:

- brušenje radiusov na nožih za rezanje in obrezovanje pločevine,
- brušenje profilov na nožih za mletje,

- brušenje nožev, kjer se zahteva velika dimenzijska natančnost (do dolžine 6200 mm),
- brušenje in poliranje protinožev za rezanje papirja, kjer se zahteva obdelava, finejša od N 5,
- brušenje upogibnih kanalov in radiusov na orodjih za upogibanje pločevine,

- brušenje cepilnega kota na nožih za rezanje papirja in furnirja itd.

*Andrej Brumen, dipl. inž. str.,
vodja vzdrževanja v Nožih Ravne*

Kako lahko vplivate na podnebne spremembe?

Foto: Andrej Knez

Podnebne spremembe so svetovni problem, vendar k njegovemu reševanju lahko prispevamo vsi. Tudi majhne spremembe v vsakdanjem vedenju lahko pomagajo preprečiti toplogredne emisije. Vse več evropskih vlad spodbuja pobude po recikliranju, zato recikliranje postaja enostavnejše tudi za vsakega posameznika. Spoznajte nove in enostavne načine, kako odlagati odpadke in tudi kako izbrati proizvode in embalažo, ki manj obremenjujejo okolje.

Rabljeno steklo vrzite v ustrezne zaboje. Od drugih smeti posebej zbirajte papir in karton, plastiko in pločevinke.

Recikliranje ene aluminijaste pločevinke lahko prihrani 90 odstotkov energije za izdelavo nove – 9 kg emisij CO₂ na kilogram aluminija! Pri 1 kg reciklirane plastike je prihranek 1,5 kg CO₂; pri 1 kg recikliranega stekla 300 gramov CO₂; pri recikliranju 1 kg papirja namesto odlaganja na odlagališče pa se izognemo emisiji 900 gramov CO₂ in tudi emisiji metana.

Zmanjšajte odpadke.

Večina izdelkov, ki jih kupujemo, povzročajo emisije toplogrednih plinov na takšen ali drugačen način, npr. med izdelavo in dobavo. Če nesete malico v službo v posebni škatli za večkratno uporabo in ne v embalaži za enkratno uporabo, prihranite energijo, potrebno za izdelavo nove embalaže.

Nakupovalno vrečko uporabite večkrat.

Ko nakupujete, prihranite energijo in odpadke, če uporabite vrečko za večkratno uporabo, ne pa tiste za enkratno uporabo, ki jo dobite v vsaki trgovini. Odpadki ne samo izpuščajo CO₂ in metan v ozračje, ampak tudi onesnažujejo zrak, vodo in tla.

Izberite izdelke, ki so v majhni embalaži, in kupujte izdelke, ki omogočajo ponovno polnjenje.

Tako lahko zmanjšate količino smeti in uporabo energije!

Kupujte pametno.

1,5-litrski steklenica zahteva manj energije in proizvede manj odpadkov kot tri steklenice po 0,5 litra.

Reciklirajte organske odpadke.

Deponije odpadkov znašajo približno tri odstotke EU-emisij toplogrednih plinov z metanom, izpuščenim zaradi razpadanja biološko razgradljivih odpadkov. Z recikliranjem organskih od-

padkov ali s kompostiranjem, če imate vrt, lahko pomagata pri odpravi tega problema! Samo pazite, da kompostirate pravilno, da je pri razkroju dovolj kisika, sicer bo kompost povzročal emisije metana in širile se bodo neprijetne vonjave.

Kupite božično drevo, ki ga lahko »reciklirate«!

Ko kupujete božično drevo, izberite takšno s koreninami, tako da ga lahko obdržite v vodi. Ko je božič mimo, lahko drevo posadite na vrtu. Če kupite odrezano drevo, pokličite lokalno službo, ki ga bo odpeljala in reciklirala.

Recite ne papirnatim brisačam!

Kuhinska krpa ali goba je veliko bolj uporabna pri čiščenju različnih tekočin, zakaj bi torej zapravljali papir? Zmanjšajte svoje odpadke in pomagali boste drevesom.

Recite ne plastičnim ali papirnatim vrečkam!

Plastične vrečke, ki jih uporabite samo za nekaj minut, se lahko v okolju obdržijo od 15 do 1000 let. Ne vzemite nove plastične vrečke vsakič, ko nakupujete. Raje uporabite zanimivo vrečko, ki jo lahko ponovno uporabite, ali vrečko iz bombaža ter recite »ne, hvala« plastičnim ali papirnatim vrečkam.

Ne odlagajte odpadkov!

Izogibajte se odlaganju kakršnihkoli odpadkov na ulicah, v naravi in še posebej v obcestnih jarkih. Ti odpadki lahko končajo v sistemu za čiščenje vode in preobremenijo proces dekontaminacije. Uporabite raje mestne koše za smeti. Nahajajo se povsod in temu so namenjeni.

Potrebujete nova očala?

V Evropi in Severni Ameriki se vsako leto zavrže približno 10 milijonov uporabnih očal. Te lahko uporabimo za pomoč ljudem v državah v razvoju, ki si očal ne morejo privoščiti. Večina optikov sedaj deluje kot zbiralna mesta za stara očala, zato svoje odnesite tja in jim tako podaljšajte življenjsko dobo.

Ko je čas za menjavo akumulatorja v avtu, reciklirajte starega.

Pri lokalnih oblasteh povprašajte za nasvet, saj morda priporočajo, da akumulator odnesete na posebno mesto za odpad-

ke ali v garažo, kjer jih zbirajo za reciklažo in poskrbijo, da se ustrezno odstranijo.

Oblačila darujte dobrotelnim organizacijam ali programom za zbiranje sredstev.

Stara oblačila bodo ponovno zaživel kot rabljena oblačila ali pa bodo njihove kose reciklirali kot surovine ter jih uporabili za tekstilne izdelke in pakiranje. S tem prihranimo dragoceno energijo in naše že tako okrnjene naravne vire.

Odlagajte skrbno!

Elektronske odpadke odnesite na lokalno zbirno mesto ali jih vrnite v trgovino, tako da jih lahko primerno obdelajo ali reciklirajo. Elektronske in električne naprave vsebujejo veliko strupenih snovi. Od srede leta 2005 so vse države članice Evropske unije obvezane vzpostaviti sisteme za vračanje takšnih odpadkov.

Tiskajte manj!

V pisarni spodbujajte sodelavce, da papir uporabijo na obeh straneh, in natisnite manj, tako da e-pošto in priponke arhivirate. Prav tako lahko poskusite ustvariti navade brez papirja. Nekateri raziskave kažejo, da poraba papirja v pisarnah narašča za 20 % na leto in spletna tehnologija povečuje tiskanje dokumentov. V povprečju porabi vsak delavec približno 50 strani papirja A 4 na dan. Morate tiskati?

Papir ponovno uporabite!

Namesto uporabe novega papirja za osnutke obrnite uporabljeno kopijo in pišite na drugo stran. Uporabljajte izdelke iz recikliranega papirja. Ne pozabite, vsaka tona recikliranega papirja reši 17 dreves v primerjavi s papirjem, narejenim iz novih materialov.

Nabavite si skodelico!

Privoščite si lastno kavno skodelico v službi, namesto da bi uporabljali potrošne plastične ali papirnatate skodelice. Če popijete dve kavi na dan, boste prihranili približno 400 plastičnih skodelic na leto.

Vir: © European Communities, 1995–2009

Rahela Rodošek Strahovnik,
univ. dipl. inž. metal. in mater., ekologinja v Metalu Ravne

Foto: Andrej Knez

Kako uspešni so proizvajalci jekla pri spopadanju s krizo?

Proizvajalci jekla so v četrtem trimesečju 2009 začeli močno zmanjševati zmogljivosti zaradi upada povpraševanja. Vendar, ali so bila znižanja zadostna in pravočasna? Ali bodo nekatera »začasna« zaprtja obratov postala trajna? In, glede na to, da kriza še ni končana, ali so se iz tega kaj naučili?

Ko se je trg jekla v tretjem četrtletju 2008 začel obračati navzdol in ko je čez nekaj tednov finančna kriza udarila svetovno gospodarstvo, so se proizvajalci jekla po celem svetu začeli zavedati, da bodo morali omejiti količino proizvodnje.

Hitrost in obseg krize sta večino proizvajalcev jekla šokirala. Veliko jih je pričakovalo, da bo septembra bolje, saj se poleti povpraševanje običajno zmanjša, vendar izboljšanja ni bilo.

Prvi je odreagirala ArcelorMittal, ki je sredi septembra objavil 15-odstotno znižanje proizvodnje v četrtem trimesečju 2008. Vendar takrat še nihče ni poznal razsežnosti problema in verjetnega trajanja. Mnogi so na začetku menili, da gre za začasen ukrep, toda v naslednjih tednih so se proizvajalci morali odločiti za dodatna znižanja in podaljšanje teh ukrepov. Tako je ArcelorMittal v četrtem kvartalu proizvodnjo zmanjšal za 30 % in ne le za najprej napovedanih 15 %.

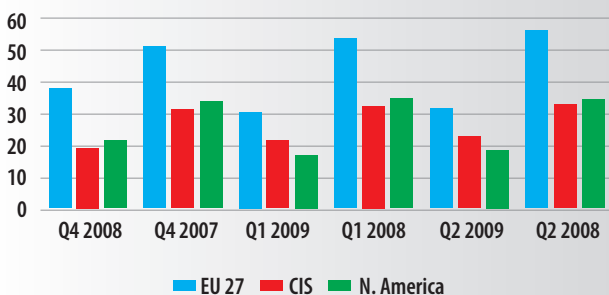
Veliko proizvajalcev se je odločilo za predčasne remonte, mnogi so proizvajali le še s 50-odstotnimi zmogljivostmi. Ko so se končni uporabniki soočali z največjo gospodarsko krizo v zadnjih desetletjih, so tako končni uporabniki kot distributerji začeli zniževati zaloge. Rezultat je bil dodatno skrčenje prodaje proizvajalcev jekla.

Mnenja o tem, ali so se proizvajalci jekla pravilno odzvali na krizo, so deljena. Vsekakor so odreagirali zelo hitro. Vendar pa nekateri menijo, da bi morali določene ukrepe sprejeti že prej. Že v začetku leta 2008 je bilo namreč jasno, da se cikel obrača navzdol. Kljub temu pa so cene jekla še močno naraščale vse do poletja.

Kakšen bo nadaljnji razvoj, še ni znano. Največja težava, s katero se ubadajo proizvajalci, je negotovost glede naročil v prihodnje. V taki situaciji je odločitev za ponoven zagon stoječega obrata tvegana. Zelo pomembno je, da se proizvajalci pri ponovnem dodajanju zmogljivosti organizirajo in poskrbijo, da dodatna proizvodnja ne bo prevelika. Vsekakor pa bodo nekateri obrati ostali zaprti. Ocenjuje se, da bo v Evropi kar za 20 % manj zmogljivosti, kot jih je bilo pred začetkom krize.

Vsekakor pa je jasno, da je ena od lekcij, ki se je morajo naučiti proizvajalci jekla, spremljanje in razumevanje trga. Nima smisla povečevati proizvodnjo za to, da polni skladišča. Upoštevati je treba nivoje zalog in aktivnost končnih uporabnikov.

*Monika Štojs, univ. dipl. ekon.,
direktorica marketinga
SI – Slovenska industrija jekla*

Prodaja v zadnjem četrtletju 2008 je bila 20 % nižja od prodaje v zadnjem trimesečju 2009, s tem da so bila znižanja neenakomerno razporejena. Najbolj, za 40 %, se je znižala proizvodnja jekla v državah CIS, v severni Ameriki za 37 % in v EU za 25 %. Manj, za 12 %, se je znižala proizvodnja v Aziji.

V letu 2009 se v prvi polovici leta proizvodnja ni pomembneje povečala. Kljub temu pa so bili ponekod že kmalu vidni znaki izboljšanja – prva si je opomogla Rusija, nato pa še Azija.

Konferenca trženja Metala Ravne

V Metalu Ravne smo v Portorožu 18. in 19. septembra že sedmič zapored organizirali konferenco trženja. Udeležili so se je predstavniki Metalovih hčrinskih družb, prodajni agenti in podjetja, ki tržijo Metalove izdelke po vsem svetu, ter poslovodstvo in prodajni menedžerji. Krog udeležencev iz tujine – naših agentov je vsako leto širši. Konferenco sta obiskala tudi predsednik uprave SIJ – Slovenska industrija jekla Tibor Šimonka in izvršni direktor za investicije in razvoj prof. dr. Vasilij Prešern.

Večina udeležencev se je že dan pred konferenco zbrala na Ravnah, kjer smo organizirali »proizvodni« sestanek, na katerem smo agente seznanili z novostmi v proizvodnji in razvoju v zadnjem letu, ogledali pa so si tudi novo ulivališče.

Letošnja konferenca trženja je bila bolj tehnična in operativna kot dosedanje. Pregled stanja na posameznih trgih, aktivno sodelovanje vseh prisotnih, izmenjavanje izkušenj in predlogi pri posameznih točkah delovnega sestanka nam bodo pomagali pri oblikovanju čim boljše strategije trženja Metalovih izdelkov v prihodnje.

Vesna Pevec Matijević

Proizvodni sestanek na Ravnah (foto: Marko Pavše)

Udeleženci konference (foto: Vesna Pevec Matijević)

Rast pridobivanja premoga v podjetjih skupine Koks

Kemerovo. Pridobivanje premoga v premogovniških podjetjih skupine Koks (premogovnika Romanovskaja in Vladimirovskaja ter premogovnik Koksovij) se je v prvi polovici leta 2009 povečalo za 22 % v primerjavi z istim obdobjem leta 2008. Po podatkih oddelka za premogovniško industrijo in energetiko AKO so v primerjavi s prvo polovico leta 2008 premogovniška podjetja v Kemerovski oblasti v istem obdobju leta 2009 zmanjšala pridobivanje premoga za 8 %, in sicer na 83,2 mio. t, vključno s pridobivanjem premoga za koksanje v obsegu 23,5 mio. t (za 21,9 % manj).

Največji padec obsega pridobivanja premoga v obdobju januar–junij 2009 v primerjavi z istim obdobjem 2008 je bil v naslednjih podjetjih: OAO Južni Kuzbass (za 4 mio. t), OOO Holding Sibuglemet (za 1,4 mio. t), ZAO Premogovno podjetje Rapsdsko (za 916 tisoč ton) in v OAO Premogovnik Berzovskij (za 457 tisoč ton). Medtem pa so v prvi polovici leta 2009 obseg pridobivanja premoga povečali v podjetjih OAO SUEK-Kuzbass (za 1,2 mio. t), O PO Sibir-Ugol (za 1,2 mio. t), ZAO UK Južkuzbassugolj (za 519 tisoč ton), OOO Premogovnik Kolmogorovskaja 2 (za 509 tisoč ton), OAO Kuzbassko podjetje za predelavo goriva (za 457 tisoč t) in v ZAO Strojservis (za 144 tisoč ton).

Za kar 22 % se je v prvi polovici leta 2009 povečalo pridobivanje premoga v premogovniških podjetjih skupine Koks v primerjavi z istim obdobjem lani.

Sistem kontrole porabe goriva

Tula. V obratu №6 družbe OAO Tulačermet je vpeljan sistem kontrole porabe goriva, ki zagotavlja popolno informacijo o količini natočenega in razlitega goriva, njegovi dejanski porabi, prevoženih kilometrih ter hitrosti vožnje na katerem koli odseku poti, ki jo prevozi avtomobilska tehnika. Z uporabo naprave, ki ni večja od škatlice vžigalic in je nameščena na nakladalnikih L-35B ter BelAZu, se lahko podatke o delovanju tehnike prikaže na računalniku. Tako lahko pristojni v vsakem trenutku preverijo načrte premikanja vozil, njihovih postankov, porabo goriva, hitrost vožnje, delovanje motorja in prevožene kilometre. Navedeno tehniko uporabljajo v tehnološkem procesu obrata: pri transportu tekoče žilindre na odlagališče ter žilindre na napravo za drobljenje in sortiranje. V podjetju načrtujejo, da bodo z uporabo tega sistema dosegli velik prihranek dizelskega goriva.

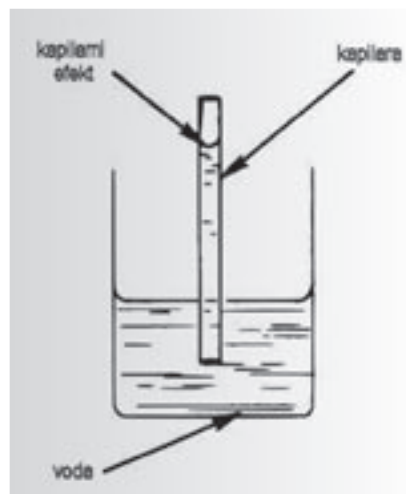
Vir: spletna stran holdinga IMH; www.metholding.ru/en/news

Kontrola s tekočimi penetranti

Penetrantska kontrola s tekočimi penetranti ali s tujima imenoma Liquid Penetrant Testing (PT) in Eindringprüfung je še ena metoda za površinsko preiskavo materialov.

Penetrantska kontrola se uporablja predvsem za odkrivanje površinskih razpok, njen princip delovanja pa je zasnovan na kapilarnem efektu: nivo vode v stekleni cevi z majhnim premerom (kapilara) je višji kot v posodi z vodo, v katero je ta cev potopljena. To se dogaja zaradi površinske napetosti vode in zaradi delovanja adhezijskih (privlačnih) sil med molekulami vode in molekulami steklene cevi. V penetrantski kontroli razpoka predstavlja kapilaro, penetrant pa vodo. (slika 1)

Slika 1: Kapilarni efekt

Postopek izvedbe penetrantske kontrole je naslednji: Površino preiskovanega predmeta je treba najprej očistiti. Po čiščenju površine se penetrant nanese na predmet in se pusti, ker rabi določen čas, da zapolni morebitne razpoke. Potem se s površine odstrani presežek penetranta in nanese razvijalec. Zdaj se razvijalec zaradi svojih lastnosti obnaša kot kapilara in izvleče penetrant iz morebitnih razpok. Po vrednotenju indikacij se penetrant očisti s površine preizkušanca. (slika 2)

Tako kot pri kontroli z magnetnimi delci obstajata tudi pri kontroli s penetranti dve tehniki: barvnokontrastna in fluorescentna tehnika. Pri barvnokontrastni tehniki se uporablja barva in se razvijanje indikacije opazuje pri dnevni svetlobi. Pri fluorescentni tehniki penetrant vsebuje fluorescentne delce in se indikacije opazujejo pod UV-svetlobo. Slednja zagotavlja tudi višjo občutljivost kontrole. Za odstranjevanje presežka penetranta se uporabljajo voda, topilo ali emulgator na osnovi vode. Razvijalci so na osnovi vode ali lahko hlapljivih snovi in vsebujejo kredo.

Prednost kontrole s tekočimi penetranti je enostavna uporaba. Lahko se upora-

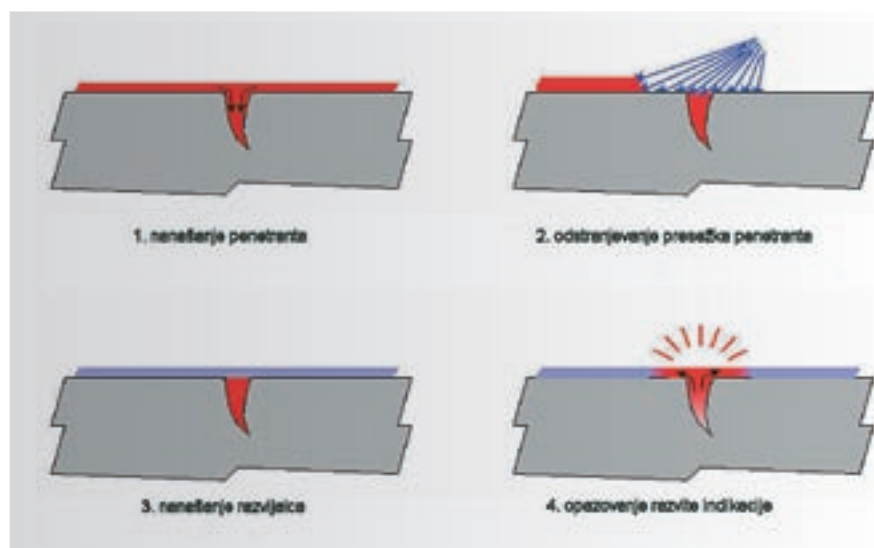
Indikacija v fluorescentni tehniki

Indikacija v barvno kontrastni tehniki

blja tudi na nemagnetnih kovinah ali na materialih, ki ne prevajajo električni tok, kot je plastika. Uporabna je pri kompliciranih geometrijskih oblikah. Poleg tega je učinkovita za interpretacijo lažnih indikacij pri kontroli z magnetnimi delci. Kot vsaka neporušitvena metoda pa ima tudi ta slabosti. Omejena je samo na površino preiskovanega predmeta in je najmanj občutljiva od vseh površinskih metod (kontrola z magnetnimi delci, vrtnični tokovi). Kontrola s tekočimi penetranti je večfazen delovni proces in zahteva kontrolirane delovne razmere ter ustrezno usposobljeno osebje. Poleg tega je zanj potrebno veliko potrošnega materiala (kemikalij), kot so penetranti, razvijalci in voda, ki terjajo pazljivo delo v skladu z zahtevami merodajnih standardov.

Gabor Sekereš, univ. dipl. fizik,
Kontrola in metalurški razvoj, Metal Ravne

Slika 2: Princip delovanja metode

Kadrovska gibanja v juliju

SIJ – Slovenska industrija jekla

V juliju ni bilo kadrovskih sprememb.

ACRONI

V pokoj so odšli naslednji sodelavci: TRAJAN MICOV iz Hladne predelave, NIKOLČO JOVANOVIČ, RADOSLAV TOLAR in FRANCO PAPLER iz Jeklarnice ter ŠEFIK BOJADŽIĆ in JOŠKO DIVJAK iz Vročne valjarne. Zahvaljujemo se za njihovo prizadevno delo in jim v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustilo 7 delavcev.

Jubilanti

Za 40 let delovne dobe čestitamo ALFONZU BIZJAKU iz Hladne predelave.

Za 30 let delovne dobe čestitamo BRANKU ŠRANCU iz Jeklarnice in DANICI MLINAREC iz Financ.

Jubilanti z 20 leti delovne dobe so postali: BOŠTJAN KRALJ in MATEJA KOBENTAR iz Jeklarnice, GORAN DABIŽLJEVIĆ iz Hladne predelave ter SENAD MALKOČ iz Nabave. Čestitamo!

10 let delovne dobe so dosegli: ESMIR MUSTEDANAGIĆ iz Vročne valjarne, ERIK STRITIH iz Tehničnih storitev in transporta ter BLAŽE BANKO iz Proizvodno-tehničnih služb. Čestitamo!

Zaključek šolanja

Šolanje so uspešno zaključili naslednji sodelavci: SENA ALILOV iz Predelave debele pločevine je pridobil naziv konstrukcijski mehanik, IRFAN SULJANOVIĆ iz Hladne predelave ter DARKO JAKŠIĆ iz Jeklarnice sta postala strojna mehanika, DAMIAN MANDŽIĆ iz Predelave debele pločevine je postal računalniški tehnik, MIROSLAV ZAKRAJŠEK iz Predelave debele pločevine je pridobil naziv inženir strojništva, STANKO GRBIĆ iz Raziskav in razvoja je pridobil naziv magister znanosti s področja varstva okolja, MONIKA KOGOVSŠEK iz Tehnične kontrole je postala kemijska tehničarka, ERVIN ČATAK iz Hladne predelave in HARIS KRUPIĆ iz Tehnične kontrole pa strojna tehnika. Iskreno čestitamo!

METAL RAVNE

V pokoj so odšli naslednji sodelavci: VINKO MORI iz Jeklarskega programa, ADOLF HLADNIK iz Valjarskega programa, MARIJA MLINAR iz Prodaje, MAJDA ADAMIĆ iz Sekretariata ter VLADIMIR HOMAN iz Računovodstva. Zahvaljujemo se za njihovo prizadevno delo in jim v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustilo 12 delavcev.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo MILOŠU JOVIĆU iz Jeklarskega programa in MIRANU PANTNERJU iz Kovaškega programa.

Jubilanti z 20 leti delovne dobe so postali MILAN KOLEDNIK, ROBERT MOČILNIK, IZTOK POŽARNIK in ROBERT ZAPEČNIK iz Jeklarskega programa. Čestitamo!

Za 10 let delovne dobe čestitamo MARJANU POČIVALNIKU iz Valjarskega programa.

SERPA

V pokoj je odšel ANTON ŠTAUDEKER iz Strojne obdelave. Zahvaljujemo se za njegovo prizadevno delo, v pokoju pa mu želimo vse najlepše.

Jubilanti

Za 40 let delovne dobe čestitamo ANTONU ŠTAUDEKERJU iz Strojne obdelave.

Za 30 let delovne dobe čestitamo MIRKU ŠTRUCU iz Logistike.

ELEKTRODE JESENICE

V pokoj sta odšla dva sodelavca: MILAN MRAK in LOVRO PURGER iz Programa Elektrode – Oplaščevalnica.

Jubilanti

Za 20 let delovne dobe čestitamo BARBARI MALKOČEVIĆ iz Programa Elektrode – Oplaščevalnica.

NOŽI RAVNE

Julija ni bilo kadrovskih sprememb.

SUZ

V pokoj so odšli LJUBOMIR GALIČ in RADE VULETIĆ iz Jeklovleka ter TODOR TRAJČOV iz Acronija (Nabava). Zahvaljujemo se za njihovo prizadevno delo in jim v pokoju želimo vse najlepše. Podjetje sta zapustila dva delavca.

Jubilanti

Čestitamo naslednjim sodelavcem: ASIMI REKIĆ iz Jeklovleka za 35 let delovne dobe, ZUHDIJU ŠEKERIĆU iz Acronija – Vročne valjarne za 30 let delovne dobe ter ERNI MUSIĆ iz Jeklovleka za 20 let delovne dobe.

ZIP CENTER

V pokoj je odšla MAJDA VALIŠER iz Storitve – čistilnega servisa. Zahvaljujemo se za njeno prizadevno delo in ji v pokoju želimo vse najlepše.

Z enim delavcem smo prekinili delovno razmerje.

Vesna Pevec Matijević

Kadrovska gibanja v avgustu

SIJ – Slovenska industrija jekla

Avgusta ni bilo kadrovskih sprememb.

ACRONI

Naši novi sodelavci so postali: VERNER HUSIČ, MATEVŽ HVALA, ADMIR LIŠIČ, ALEŠ UDIR, ERNES ALAGIČ, ERMIN DJULKIČ, TILLEN KLINAR in DUŠAN TERAŽ v Hladni predelavi, DARKO PANIČ, SAMO DOLINAR, JASMIR DUREK, LUKA LADAN, IBRO MULALIČ, PRIMOŽ REKAR, SABRI RUSTEMI, ROBERT STOJČOV, MILAN ŠOLAK, AMEL TURKUŠIČ, MEHMED ČAUŠEVIČ, DEJAN LAZAR, ISAK MUSTEDANAGIČ, ARMIN RAŠIDOVIČ, EMIL ŠORO, DENI ALUKIČ, ELVIS FELIČ in SAMIR NUHANOVIC v Jeklarni, EDIN ALAGIČ, DENIS BEGOVIČ, ROBERT BERCE, ARMIN CRNKIČ, MLADEN ČOŠIČ, ARMIN FATKIČ, ADNAN KAZIČ, DAMIR KERIČ, NIHAD KLJUČANIN, MARIO NIKOLOVSKI, BAHRIJA PAJIČ ter MATIČ ČIMŽAR v Vroči valjarni.

V pokoj sta odšla dva sodelavca: VOJA MITOVSKI iz Hladne predelave ter DARKO SKRT iz Jeklarne. Zahvaljujemo se za njuno prizadevno delo ter jima v pokoju želimo vse najlepše.

Jubilanti

Jubilanti s 30-letnim delovnim stažem so postali: SENAD REKIČ in NAZMI RRUSTEMI iz Jeklarne, STEVO BESLAČ iz Vroče valjarne, SENAD ISLAMOVIČ iz Hladne predelave, IRENA RAZIGER iz Računovodstva ter ROBERT STARC iz Kadrovske službe. Čestitamo!

Za 20 let delovne dobe čestitamo: TOMAŽU ŠTERKU, BORUTU ZGAGI in ROBERTU KOSELJU iz Jeklarne ter ANDREJU RAZINGERJU in DALIBORJU BAKAČU iz Predelave debele pločevine.

METAL RAVNE

V pokoj je odšel sodelavec STANKO BOROVIK iz Vzdrževanja. Zahvaljujemo se za njegovo prizadevno delo in mu v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustilo sedem delavcev.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo IGORJU KELEMINU iz Jeklarskega programa, MILANU PAVLOVIČU iz Valjarskega programa in MARJANU PANDELU iz Vzdrževanja.

Jubilanti z 20-letnim delovnim stažem so postali: MARJAN HOVNIK, ROBERT KOMPAN in JOŽE POTOČNIK iz Kovaškega programa ter DAMJAN LAZNIK iz Vzdrževanja. Čestitamo!

Za 10 let delovne dobe čestitamo GROZDANU RISTIČU iz Jeklarskega programa in MATEJU ŠIPKU iz Vzdrževanja.

Za 10 let delovne dobe čestitamo MARJANU POČIVALNIKU iz Valjarskega programa.

SERPA

V pokoj je odšla sodelavka IVANA ČRESLOVNIK iz Komerčiale. Zahvaljujemo se za njeno prizadevno delo, v pokoju pa ji želimo vse najlepše.

ELEKTRODE JESENICE

Naš novi sodelavec je postal ALMIN HALIMOVIČ v Programu elektrode – oplaščevalnica.

Podjetje je zapustil en delavec.

Jubilanti

Za 30 let delovne dobe čestitamo VELENKI ANDRIČ iz Programa elektrod – oplaščevalnice.

NOŽI RAVNE

V pokoj je odšel JOŽEF OVNIČ iz Mehanske obdelave. Zahvaljujemo se za njegovo prizadevno delo in mu v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustil en delavec.

Jubilanti

Za 40 let delovne dobe čestitamo BRANKU NAVERŠNIKU iz Mehanske obdelave.

20 let delovne dobe je dosegel ANTON LAH iz Priprave dela. Čestitamo!

Za 10 let delovne dobe čestitamo JOŽEFU OVNIČU iz Mehanske obdelave.

SUZ

Delovno razmerje smo prekinili z dvema delavcema.

ZIP CENTER

V pokoj je odšla sodelavka MARIJA ŠTAUDEKER iz enote Posredovanje dela, ki je nazadnje delala v Metalu Ravne. Zahvaljujemo se za njeno prizadevno delo in ji v pokoju želimo vse najlepše.

Podjetje je zapustil en delavec.

Vesna Pevec Matjevič

ČESTITKA

Sodelavki Barbari Žibret iskreno čestitamo za uspešno zaključen podiplomski študij na Ekonomski fakulteti v Ljubljani in pridobljen naziv magistricе ekonomskih ved s področja splošne ekonomije.

Sodelavci Metala Ravne

Ob smrti dragega očeta se zahvaljujem vsem sodelavcem za izrečeno sožalje in denarni prispevek.
Hvala!

Zdravko Stanojević, Acroni

Ob izgubi očeta se zahvaljujem vodstvu Metala Ravne, prijateljem in sodelavcem za darovano cvetje in sveče ter izrečeno sožalje – iskrena hvala.

Stanko Petovar

Ob tragični smrti našega Tadeja se vsem, ki ste ga pospremili na njegovi zadnji poti, darovali cvetje in sočustvovali z nami, iskreno zahvaljujemo. Še posebej se zahvaljujemo vsem njegovim prijateljem, sodelavcem v Acroniju, d. o. o., Ribiški družini Bled, Mladinskemu in alpinističnemu odseku Jesenice ter govorcema za poslovilne besede.

Pustovi

Obveščamo

Ne pozabite na potrdila o šolanju

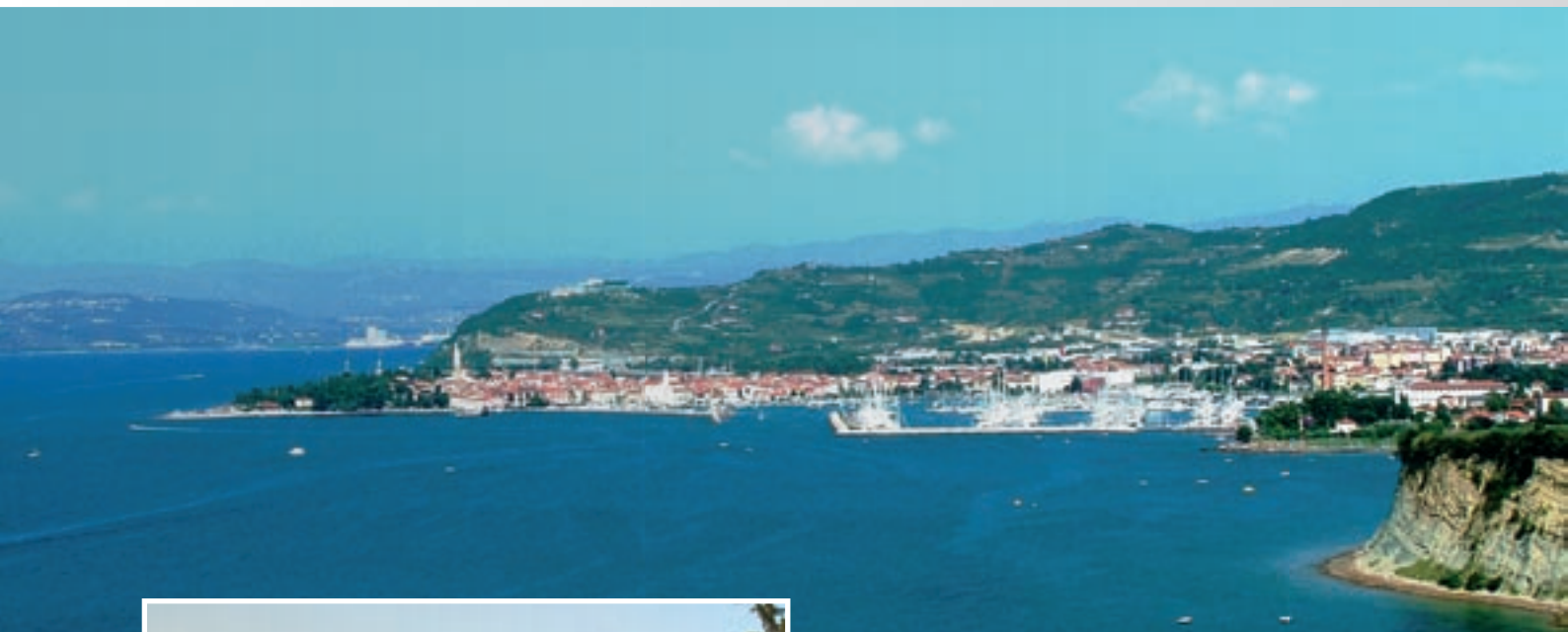
Zaposleni, ki imajo **zdravstveno zavarovane otroke** (dijake in študente), ki bodo v šolskem letu 2009/2010 dopolnili 18 let oziroma so starejši (rojeni do 31. 8. 1992 ali prej), morajo **čim prej** dostaviti potrdila o njihovem šolanju. Če tega ne bodo storili, otroci ne bodo zdravstveno zavarovani. Potrdila lahko zaposleni oddajo na tajništvih.

Zaposleni, ki so **za šolajoče se otroke uveljavljali olajšave pri obračunu dohodnine**, morajo informacijo o tem, da so ti šolanje končali in se zaposlili oziroma postali sami davčni zavezanci, posredovati Obračunu plač. Tam bodo podpisali izjavo o prenehanju uveljavljanja olajšave – tako se bodo izognili poznejšemu dodatnemu plačilu dohodnine.

*Irena Praznik, strokovna delavka v Kadrih, in
Andreja Pečnik, strokovna delavka v Obračunu plač v Metalu Ravne*

V Izolo za trideset let zvestobe

Še narava je namreč poskrbela z nekaj kapljami, da je bila obala osvežena in vsa sijoča ob našem prihodu v hotelsko naselje San Simon v Izoli.

Poleg obveznega plavanja smo imeli obilo možnosti za kolesarjenje, tenis, odbojko na mivki, tek in hojo v obliki predvsem večernih sprehodov po lepo urejeni okolici, marini in mestu Izola.

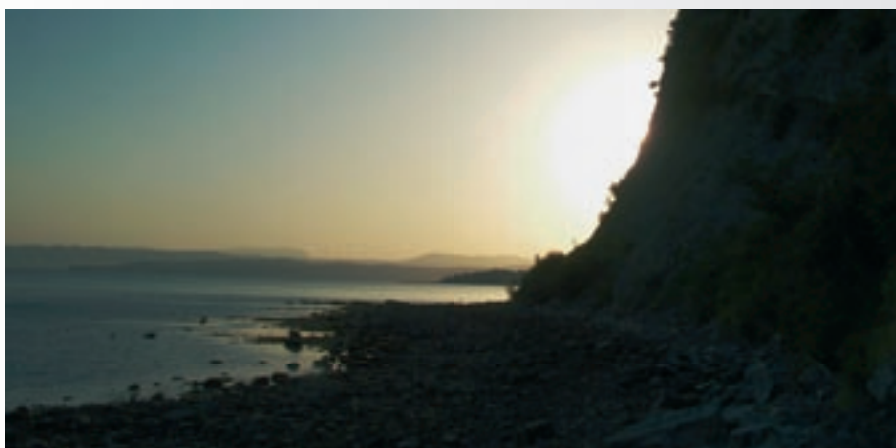
Jubilanti, ki smo letos za nagrado Metala Ravne za tridesetletno zvestobo in deljenje usode podjetja v dobrem in manj dobrem izbrali Simonov zaliv, smo zadelj v polno.

Udobna namestitvev v najnovejšem hotelu iz kompleksa, raznovrstna izbira dobre hrane, prijazno osebje in predvsem lepo vreme s soncem na obali morja so nas dodobra razvajali. Dneve smo v glavnem preživljali na domači plaži, kjer je pestra izbira omogočala različne športno-rekreativne in družabne dejavnosti.

Večere smo sicer preživljali v družbi na obali in ob prijetni glasbi tudi zaplesali. K počitku smo odhajali pozno, najbolj vzdržljivi so bili kdaj tudi zgodnji.

Kot je že navada, smo izlet podaljšali v druženje v Simonovem zalivu in bili tudi zgodnji.

Za popestritev jubilejnega dopusta smo se popeljali z ladjico na izlet v Portorož in imeli tudi piknik na morju, kar je vodil Dušan Golnar, ki je s tem zaokrožil organiziranje letovanja jubilarntov v Izoli.

Zadetek je bil res v polno, saj je bil to po dolgem času najtoplejši in najjasnejši teden na obali. Pa je žal tudi minil in se zaključil s čiščenjem ozračja za osveženo pot proti domu.

V imenu skupine jubilarntov se vodstvu podjetja Metal Ravne, d. o. o., zahvaljujem, ker ste nas za tridesetletno zvestobo podjetju izjemno počastili z nagradnim letovanjem v Simonovem zalivu v Izoli. Hvala tudi Dušanu Golnarju za brezhibno organizacijo.

Spomine je obudil Rado Šrot, slike so prispevali Pavle Smrečnik, Sonja Hrnčič in Rado Šrot.

Samomor je mogoče preprečiti

Svetovni dan preprečevanja samomora obeležujemo 10. septembra na pobudo Mednarodne zveze za preprečevanje samomora (IASP – International Association for Suicide Prevention) in Svetovne zdravstvene organizacije (SZO). Letošnja tema je osredotočena na pomen različnih kultur v povezavi s samomorom.

Namen tega dneva je izboljšati poznavanje dejstev o samomoru, širjenje informacij, zmanjšanje stigmatizacije in, najpomembnejše, povečati ozaveščenost, da je samomor mogoče preprečiti.

Ta dan omogoča priložnost, da poudarimo, da na samomor poleg drugih, klasičnih dejavnikov, vplivajo tudi kulturni, religijski, pravni, zgodovinski, filozofski in tradicionalni dejavniki. Samomor moramo razumeti glede na kulturno ozadje, preventivni programi pa morajo biti prilagojeni različnim kulturnim kontekstom.

RAZŠIRJENOST SAMOMORA PO SVETU

Samomor je eden od treh vodilnih vzrokov smrti med mladimi, starimi do 25 let. Vsako leto približno milijon ljudi umre zaradi samomora – kar pomeni eno smrt vsaki dve minuti. Svetovna zdravstvena organizacija ocenjuje, da bo do leta 2020 letno število naraslo na milijon in pol, tako bo samomor obsegal 2,4 % globalnega bremena boleznih.

Smrti zaradi samomora je več kot polovico vseh nasilnih smrti na svetu – več kot vseh smrti zaradi vojn in umorov skupaj.

Vsako leto več milijonov ljudi izvede tudi resne poskuse samomora, ki, če niso smrtni, zahtevajo zdravljenje in skrb za duševno zdravje. Vsak poskus samomora odseva hudo osebno stisko ali bolezen. Prav tako več milijonov ljudi žaluje in so posredno prizadeti zaradi samomora – družinski člani in prijatelji tistih, ki so umrli zaradi samomora. Vpliv izgube včasih traja celo življenje.

STOPNJA SAMOMORILNOSTI V RAZLIČNIH DRŽAVAH

Stopnje samomorilnosti se med državami po svetu močno razlikujejo, kar odseva kulturne razlike tudi v samomoru. Kulturni vidiki in odnos do samomora vplivajo na to, ali bodo ljudje poskušali narediti samomor in ali bodo o samomorih pravilno poročali. Stopnje samomorilnosti, ki jih države poročajo SZO, so najvišje v vzhodnoevropskih državah, vključno z Litvo, Estonijo, Belorusijo in Rusko federacijo. Stopnja samomorilnosti v teh državah je med 45 in 75 na 100 000 prebivalcev.

O najnižjih stopnjah samomorilnosti poročajo države mediteranske Evrope in katoliške države Latinske Amerike (npr. Kolumbija, Paragvaj), Azija (npr. Filipini) ter muslimanske države (Pakistan). Te države imajo stopnje nižje od 6 na 100 000 prebivalcev. V razvitih državah Severne Amerike, Evrope in Avstralije so stopnje med tema dvema ekstremoma, nekje med 10 in

35 na 100 000 prebivalcev. Podatki o samomoru niso dostopni iz mnogih držav Afrike in Južne Amerike.

STOPNJA SAMOMORILNOSTI NA KOROŠKEM

Podatki za koroško regijo kažejo, da ima skoraj vsak 20 Korošec depresijo, glede stopnje samomorilnosti smo bili že nekaj let nad slovenskim povprečjem. Zaskrbljujoči so tudi podatki, pridobljeni z raziskavo ESPAD 2007 med mladostniki v starosti 15 do 16 let, ki kažejo na visoko nagnjenost mladih k samodestruktivnemu vedenju (poskusi samomora in samopoškodbe).

Stopnja uspešnih samomorov se sicer počasi iz leta v leto znižuje, vendar prihaja do občasnih odstopanj. Tako smo leta 2006 zabeležili 27 smrti zaradi samomora (to je v povprečju ena oseba na vsakih 14 dni), leta 2005 in 2007 smo zabeležili 16 smrti, leta 2008 pa 13. V letu 2008 je bila torej stopnja samomorilnosti 17,6 (število samomorov na 100 000 prebivalcev).

Letos opažamo ponovno povečanje števila uspešnih samomorov. Po podatkih Policijske uprave Slovenj Gradec je v obdobju od 1. 1. do 31. 8. 2009 storilo samomor 13 oseb, od tega deset moških in tri ženske. Lani je v istem časovnem obdobju storilo samomor deset oseb.

DEJAVNIKI TVEGANJA ZA SAMOMOR

V zadnjih treh desetletjih smo se veliko naučili o vzrokih tega kompleksnega dejanja. Samomor ima biološke, kulturne, družbene in psihološke dejavnike tveganja. Ljudje iz socialno in ekonomsko deprivilegiranih okolij imajo večje tveganje za samomorilno vedenje. Težavno otroštvo in travme, različni življenjski stresi v odraslosti prav tako vplivajo na tveganje za samomorilno vedenje. Duševne bolezni – najpogosteje depresija, zloraba psihoaktivnih snovi, anksioznost in shizofrenija so prav tako povezane s povečanim tveganjem za samomor. Zmanjšane socialne interakcije povečujejo tveganje za samomor, posebej med odraslimi in starejšimi. Praviloma so bolj ogroženi moški kot ženske. Več moških naredi uspeli samomor, več žensk pa poskuša storiti samomor.

Trenutno smo v obdobju finančne krize, ki lahko traja nekaj let. Raziskave kažejo, da se v tem času povečuje število duševnih stisk, povezanih z izgubo službe in ekonomsko stisko. Povezava med gospodarsko recesijo in številom samomorov sicer ni vzročna, je pa eden izmed pomembnih dejavnikov, ki lahko takšno vedenje sprožijo. Mnogi ljudje se zaradi finančne krize znajdejo v položaju, ko je ogrožena njihova avtonomija in marsikdaj tudi njihovo dostojanstvo. Strah za eksistenco je realen in povzroča novo breme. Povečuje se število ljudi, pri katerih obremenitve presegajo prilagoditvene sposobnosti. Pod povečanimi pritiski lahko klonejo tudi tisti, ki sicer brez večjih težav zmorejo nositi običajne življenjske obremenitve. Ob tem je treba poudariti, da je med recesijo odpuščanj vse več, stisko pa občutijo tako tisti, ki so odpuščeni, kot tudi tisti, ki so delo (za zdaj še) obdržali.

SAMOMOR JE MOGOČE PREPREČITI

Samomor lahko preprečimo kljub njegovim kompleksnim vzrokom. Skupnosti in družbe, ki so dobro povezane in med seboj sodelujejo, imajo manj samomorov. Omejevanje dostopa do sredstev za samomor (strelno orožje, uspavala) zmanjšuje število samomorov. Pazljivo medijsko poročanje preprečuje nadaljnje samomore. Izobraževanje javnosti in strokovnjakov različnih služb, da bi znali identificirati ljudi, ki so izpostavljeni tveganju za samomor, da jih spodbudijo k iskanju pomoči, in zagotavljanje ustrezne, trajne in strokovne oskrbe lahko pomembno zmanjšata število samomorov. Prav tako je pomembno zagotavljanje ustrezne podpore med ljudmi, žalujočimi za svojci in prijatelji, ki so storili samomor. In ne nazadnje, samomor lahko prepreči vsakdo od nas. Pokazati ra-

zumevanje, se pogovarjati, poslušati, prošnja za pomoč ali ponudba pomoči, to je le nekaj aktivnosti, ki jih lahko ponudi vsak in s tem pripomore, da se klobčič težav začne razpletati ter se zmanjša občutek, da za težave, s katerimi se posameznik sooča, ni rešitve.

AKTIVNOSTI NA KOROŠKEM

V prihodnjih mesecih Zavod za zdravstveno varstvo Ravne načrtuje več aktivnosti na temo krepitev duševnega zdravja in zmanjševanja stopnje samomorilnosti. S pomočjo finančnih sredstev Koroških lekarn in RRA Koroške bomo izvedli naslednje aktivnosti:

- Priprava zgibanke na temo duševnega zdravja in preprečevanja samomora, ki jo bo prejelo vsako gospodinjstvo na Koroškem.
- Organizacija in izvedba strokovnega seminarja z vabljenimi strokovnjaki na temo samomor.
- Priprava smernic za vzpostavitev skupin za samopomoč.
- Različne aktivnosti, v katere bodo vključeni otroci in mladostniki.

O podrobnostih vas bomo obveščali na naši spletni strani <http://www.zzv-ravne.si/>.

Zavod za zdravstveno varstvo Ravne
 Marijana Kašnik Janet, univ. dipl. soc., in Nina
 Pogorevc, univ. dipl. soc.

Vir:
 World Suicide Prevention Day. International Association for Suicide Prevention. Dostopno prek: http://www.iasp.info/wspd/pdf/2009_wspd_announcement.pdf (25. avgust 2009).
 Policijska uprava Slovenj Gradec.

Nekaj preprostih smernic, ki lahko olajšajo vsakdanje stiske:

- Telesno in duševno zdravje sta povezana, zato poskrbite za zdravo in uravnoteženo hrano, dovolj se gibajte, poskrbite za dober spanec in počitek ...
- Naučite se tehnik sproščanja.
- Osredotočite se na pozitivne vidike svojega življenja.
- Razmislite o načrtu za prihodnost. Več načrtov imate, več nadzora boste imeli in manj boste v stresu.
- Poskušajte gledati dolgoročno. Stvari bodo sčasoma šle na bolje.
- Vključite se v prostovoljne aktivnosti. Pomoč drugim bo pomagala preusmeriti vaše misli, počutili se boste bolje.
- Predvsem pa, cenite se, imejte se radi in naj vas ne bo strah poiskati pomoč.

Legendarni Kino Šiška ponovno oživiljen

Prestolnica je od 28. avgusta 2009 bogatejša za javni zavod Center urbane kulture Kino Šiška. Zapriseženi Šiškarji smo si oddahnili, da je, po zaslugi ljubljanskega župana Zorana Jankovića, priljubljeni kino pobegnil samevanju in gotovemu propadu. Lanskega februarja ustanovljeni Center urbane kulture Kino Šiška po nekaj več kot enoletni zahtevni rekon-

strukciji vabi vse ljubitelje urbane kulture s programsko zelo raznolikim programom, ki vključuje vse umetniške zvrsti.

Vir: www.ljubljana.si/si/zivljenje-v-ljubljani/v-srediscu/

Foto: Barbara Jakše Jeršič

Foto: Nada Žgank

Foto: Borut Krajnc

Pankrti so zatresli in krstili novi Kino Šiška.

Industrijski glamur

V poletnih mesecih smo imeli v kovačnici Metala Ravne prav poseben obisk. Matej Komar, eden najboljših frizerjev v Sloveniji – po izboru bralcev revije *Obrazi* je postal slovenski frizer leta 2008 –, dejaven pa je tudi zunaj meja naše države, si je za fotografiranje nove kolekcije, ki se imenuje INDUSTRIAL GLAM, izbral industrijsko okolje. Matej slovi po drznih, domiselnih in izvirnih kreacijah in tudi tokrat je bilo tako. Za pokušino vam predstavljamo nekaj fotografij kolekcije.

Vesna Pevec Matijević

Foto: osebni arhiv Mateja Komarja

Dan veselja, smeha in medenih dobrot

Medonosna čebela ima izjemno pomembno in kompleksno mesto v naravi, še posebno tedaj, ko govorimo o raznih kmetijskih kulturah. **S svojo aktivnostjo čebele v naravi pomembno vplivajo na proizvodnjo hrane tako za človeka kot tudi za živali, raznih industrijskih surovin, kakor tudi na človekovo zdravje in druge dejavnike življenja.**

Čebelji pridelki so popolnoma naravna živila, neposreden dar narave – čebel.

Čebele z oprraševanjem pripomorejo k ohranjanju ravnovesja v naravi, omogočajo obstoj različnih živalskih in rastlinskih vrst ter seveda človeka, ob tem pa nam dajejo čebelje pridelke, ki nam v hitrem tempu življenja pomagajo krepiti in ohraniti naše zdravje. V »knjigi življenja« starih Indijancev je bilo zapisano, da se dolžina življenja podaljšuje, če človek vsakodnevno v svojo prehrano vključuje med in mleko.

Vrednost čebeljih pridelkov pa je skoraj zanemarljiva v primerjavi s koristnim delom čebel, ki ga opravijo v naravi.

Čebelarstvo je v Sloveniji panoga z dolgo tradicijo, ki se odraža tudi v ljudski umetnosti – poslikane panjske končnice so cenjen okras panjev na Slovenskem. Čebelnjaki pa so postali tipična arhitektura slovenskega kmečkega stavbarstva in še danes s svojo pojavnostjo plemenitijo kulturno podobo slovenske pokrajine.

Čebelarstvo, kot kmetijska panoga, ima v Sloveniji tudi izjemen socialni pomen. Čebela nas spremlja skozi vse življenje. Kot otrokom nam je simbol pridnosti, varčnosti in skrbi za druge. Ko pa odrastemo, občudujemo njeno učinkovitost, socialni red in gospodarnost. Ko človek dozoreva, je koristno, da si najde dodatna sidra, konjičke, da se zanima še za kaj drugega kot za službo in vzdrževanje doma. Eden od takšnih konjičkov, ki krepi duha in telo, je čebelarstvo, najboljše zdravilo za vse strese in tegobe zaradi današnjega hitrega tempa življenja.

Da bi čebelarstvo predstavili širši javnosti, je v nedeljo, 6. septembra, v okviru Veselih dni v Žirovnici potekal Medeni dan.

Prva septembrska nedelja nam ni postregla le s čudovitim, z že malo jesenskim vremenom, temveč smo tudi po zaslugi Čebelarskega društva (ČD) Antona Janša

in Javne svetovalne službe v čebelarstvu lahko preživeli čudoviti dan na Breznici, kjer se je odvijal **MEDENI DAN V ŽIROVNICI**. Zanimive ponudbe predvsem čebeljih pridelkov in z medom povezanih dejavnosti ni manjkalo, saj so za radovednost obiskovalcev organizatorji poskrbeli s sejmom domače hrane in domače

Kranjska sivka na svojem trdo pridelanem medenem »zlatu«

Ne gre prezreti, da z našega območja izhaja največji svetovni čebelar Anton Janša.

obrti. Zanimivost dneva so bile predvsem čebelarske igre, ki so se na omenjenem prostoru začele že dopoldne. V njih se je preizkusilo 19 čebelarskih ekip iz vse Slovenije. Igre so bile skrbno pripravljene in so od tekmovalcev zahtevale precej čebelarskih spretnosti (zbijanje in žičenje okvirčkov, določanje vrst medu in prenašanje vode ter slikanje na panjske konč-

nice, ki je potekalo ves čas tekmovanja). Po zaključku iger so lahko vsi obiskovalci poizkusili čebelje dobrote na degustacijah medu in medenih pijač. Glavni dogodek dneva, ki ga je obiskalo okoli dva tisoč obiskovalcev, pa je bila zagotovo prireditev ob praznovanju 90-letnice ČD Antona Janša. Osrednji govor je imel minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, dr. Milan Pogačnik, ki je poudaril pomembnost sodelovanja vseh resursov za zagotovitev uspeha in nadaljnega razvoja slovenskega čebelarstva.

Ob svojem jubileju, 90-letnici ČD Antona Janša, je društvo predstavilo zbornik z naslovom »Kranjska sivka nas združuje«, v katerem so na bralcu prijazen način predstavili zgodovino svojega čebelarskega društva, od prvih začetkov pa vse do danes. Ne gre prezreti, da z našega območja izhaja največji svetovni čebelar Anton Janša. Po zaključenem uradnem delu so sledile razglasitve rezultatov čebelarskih iger in natečaja za najbolj urejeno okolico v občini Žirovnica. Prvo mesto je zasedla čebelarska ekipa Preddvora, drugo mesto

Na ogled je bilo veliko raznih izdelkov na približno 30 stojnicah.

Janšev čebelnjak z lepo poslikanimi panjskimi končnicami

Čebele so varovanke ministra za kmetijstvo Milana Pogačnika (levo) in Boštjana Noča, predsednika Čebelarske zveze Slovenije.

čebelarska ekipa Sežane in tretje mesto čebelarska ekipa Lukovice. Za skupno veselje pa niso poskrbele le ekipe same, ki so se veselile svojih dosežkov, temveč tudi ansambel Modrijani, saj je vse zabave željne obiskovalce razveseljeval še pozno v večer.

Vsekakor pohvala organizatorjem Trim Timu in KK Stol za dobro organizacijo. Dan je za vse obiskovalce in udeležence iger minil v znamenju veselja in skupnega druženja. Vsekakor si želimo, da bi prireditev postala tradicionalna in da se prihodnje leto ponovno zberemo, obenem pa, da bi se ljudje čim bolj zavedali pomembnosti uživanja čebeljih pridelkov, pomena obstoja čebel ter s tem ne nazadnje tudi človeštva. Ne pozabimo paziti na naše okolje, saj bo le štiri leta po izginotju čebel izumrl tudi človek.

Med je resnično svet v malem; ne le, da je odličen vir energije, mineralnih snovi in omogoča boljše izkoriščanje drugih snovi iz hrane, je še veliko več. Koristen je tako za mlade kot stare, športnike, nosečnice, bolne in zdrave.

»Če ne bi jedel medu, bi umrl 40 let prej.« Pitagora

Ali ste vedeli? Samo slovenski čebelarji pridelujejo medeno penino po klasični metodi. Medena penina je višek znanja čebelarja in je vrhunska pijača, izdelana izključno iz medu.

Vanja Resman Noč, Acroni

Ravenski dnevi

Konec poletnih dni na Ravnah na Koroškem že tradicionalno popestrimo z enotedenskim dogajanjem, imenovanim Ravenski dnevi. Tudi letošnji Ravenski dnevi, ki so potekali pod sloganom »Poletje v srcu Koroške«, so se izkazali za uspešne in organizatorjem vlili dodatno mero potrditve, da smo na pravi poti.

V tednu od 24. do 30. avgusta se je tako na Ravnah zvrstilo preko 70 prireditev, ki so privabile okrog 20.000 obiskovalcev. Občanke in občani ter seveda obiskovalci okoliških krajev so še enkrat pokazali in dokazali, da Ravne niso zaspano mesto. Prireditve so se odvijale na približno petnajstih lokacijah, največ ljudi pa se je zbralo na osrednjem prireditvenem prostoru – pod šotorom – na mestnem kopališču.

Šotorsko dogajanje se je začelo v sredo s koncertom mladih koroških rok skupin, imenovanim Rok Koroška. Tudi četrtek je minil v znamenju rok glasbe. Obiskovalce sta navduševali skupini Fauš dur in Dan D. Tudi letos smo gostili glasbenike iz sosednje Hrvaške. Tako sta v petek poleg Brigitte Šuler nastopila še Davor Borno in Danijela, ki je s svojim odlično izpeljanim nastopom poskrbela, da je šotor pokal po šivih. Sobota je bila namenjena domači zabavni in narodno-zabavni glasbi. Tanja Žagar je obiskovalce ogrela na »delovno temperaturo«, v nadaljevanju pa sta nastopila Alfi Nipič in Alpski kvintet. Šotorsko dogajanje se je sklenilo v nedeljo s predstavitev Društva Prekmurcev na Koroškem in s tradicionalnim srečanjem župana z upokojenci. Za zabavni program je poskrbel ansambel Rosa.

Za otroke je v štirih dneh Živžava poskrbel Spin bar, ki je organiziral delavnice poslikav na majice, izdelovanja vetrnic in zmajev ter delavnice izdelovanja indijanskih klobukov. Otroci pa so uživali tudi ob pečenih hrenovkah in brezplačnem sladoledu.

Naj omenim še nekaj prireditev, ki so se dogajale zunaj osrednjega prireditvenega prostora: skupina Laibach je nastopila v Kompleksu, ob Ivarčkem jezeru je potekalo državno prvenstvo v spustu z gorskimi kolesi »Downhill Ivarčko 2009«, Gobarsko društvo Samorastniki je pripravilo gobarsko razstavo v prostorih TIC-a Ravne, za športno-rekreativne dejavnosti upokojencev je poskrbel DU Ravne itd.

Naj se na koncu še enkrat zahvalim vsem društvom, gostincem, Športnemu zavodu Ravne, PK Fužinar in drugim sodelujočim, ki so s svojim programom poskrbeli, da so Ravenski dnevi 2009 bili še bolj pestri in raznoliki. Organizatorji – Občina Ravne na Koroškem, Koroški zavod za kulturo in Turistično društvo Ravne – pa vam kličemo nasvidenje na IX. Ravenskih dnevih 2010.

Rok Šater, Koroški zavod za kulturo

Krajanji na obisku v Acroniju

Vodenega ogleda proizvodnje in naložb, ki potekajo, se je udeležilo več kot dvajset krajanov in krajanov.

V sklopu praznovanja krajevnega praznika na Slovenskem Javorniku in Koroški Beli so letos prvič pripravili voden ogled največjega podjetja v krajevni skupnosti in občini, Acronija. Kot je povedala predsednica krajevnega skupnosti **Maja Otovič**, so se za to dogovorili pred časom, ko se je seje sveta krajevnega skupnosti udeležil glavni direktor Acronija **Slavko Kanalec** in jim ponudil možnost ogleda proizvodnje in naložb, ki trenutno potekajo v podjetju. Povabilu smo se z veseljem odzvali, je dejala Otovičeva, ki je tudi izrazila zadovoljstvo, da se je vodenega ogleda udeležilo prek dvajset krajanov in krajanov. Po podjetju – skozi vročo in hladno valjarno - sta jih vodila asistent glavnega direktorja **Blaž Jasnič** in varnostni inženir **Adis Medič**. Kot je dejal Blaž Jasnič, si v Acroniju prizadevajo za dobro sodelovanje s krajanji, od katerih je večina tako ali drugače povezana z bivšo železarno oziroma Acronijem. Z vode-

nim ogledom proizvodnje in naložb, ki trenutno potekajo v podjetju, so skušali narediti še korak naprej v dobrih med-sosedskih odnosih, je dodal.

In kaj so povedali udeleženci? **Ivan Borštnik** s Koroške Bele: »Dogajanje v Acroniju me zanima, zato se vedno udeležim podobnih dogodkov, dnevov odprtih vrat in podobno. Na razvoj podjetja gledam pozitivno, le to mi ni všeč, da so tako dobro firmo odprodali tujcem in da gre dobiček drugam...« **Marko Zupančič** iz Javorniškega Rovta, član sveta krajevnega skupnosti: »Pol leta sem bil na praksi v jeklarni, tako da podjetje kolikor toliko poznam. Na okoljskem področju zadnja leta kar precej vlagajo v izboljšave, če je to dovolj, pa bo pokazal čas.« **Cveto Erman** s Slovenskega Javornika, član sveta krajevnega skupnosti: »V železarni sem delal štirinajst let, sodeloval sem pri postavljanju hladne valjarne. Po dolgem času sem zdaj prišel pogledat, kako izgleda

Acroni danes. Škoda se mi zdi, da smo podjetje prodali, a upam, da se bo tudi pod novimi lastniki razvoj nadaljeval.«

Ob koncu ogleda Acronija so udeleženci izrazili zadovoljstvo nad tem, kar so videli, zlasti so bili presenečeni nad urejenostjo podjetja in »očiščenostjo« zunanjih površin. Zadovoljni so bili tudi z vodenjem, zato so predlagali, da bi podobne ogleda za krajanje pripravili vsako leto.

Avtor fotografij: Matej Mišič
članek novinarka Urše Peternel
iz časopisa Gorenjski glas - Jeseniške novice

Le tako naprej!

Za nami je najuspešnejša sezona v zgodovini kluba, ki pa se je začela podobno kot vse prejšnje. Tudi letos je bil 1. septembra zbor vseh plavalcev in trenerjev na mestnem kopalnišču. Prav zanimivo je opazovati vse te nadobudne malčke, kako gledajo bodoče trenerje in čakajo, kaj jim bodo povedali in obljubili. Vsako leto nas je več! Ni kaj, uspehi in zgledi vlečejo. To sezono z nami ne bo več trenirala generacija 1990, ki odhaja na študij; eni v Ljubljano, drugi v Maribor. Štirje so se vpisali na študij prava! Bili so odlični v vodi in šoli. Naj opišem samo en njihov delovni dan. Bujenje ob 5. uri, v vodo smo skakali ob 5.30, nato pouk, po pouku spet trening, zvečer pa učenje. Čez vikend so jih seveda čakala tekmovanja, med počitnicami pa priprave. Kapo dol, vsa čast. Sploh ne vem, kaj je naš večji uspeh. Medalje ali močne osebnosti, ki postanejo ti naši plavalci, pripravljene za spopad z vsemi pastmi današnjega sveta?

Prav generacija 1990 je bila prva, ki je pred sedmimi leti zmagala na ekipnem državnem prvenstvu v kategoriji mlajših dečkov. Med poslušanjem Zdravljice ob zaključku prvenstva sva takrat z Miranom (o. p. Miran Kos – predsednik Plavalnega kluba Fužinar) razglabljala, kako lepo bi bilo Zdravljico poslušati ob uspehu kakšnega našega plavalca na največjih tekmovanjih. In smo dočakali tudi to. Pa lepo po vrsti.

Prva nas je novembra razveselila Tjaša Oder, ki je na odprtem prvenstvu Srbije odplavala nov državni rekord na 1500 m prosto. Konec novembra je na mitingih v Zagrebu in na Dunaju odlično plavala Lea Kos in le malo ji je zmanjkalo, da bi lahko nastopila na evropskem prvenstvu v kratkih bazenih, ki je letos potekalo pri naših sosedih na Reki, kjer pa Fužinar, po odpovedi Damirja Dugonjiča zaradi študijskih obveznosti, ni imel svojega predstavnika. Na koncu se je izkazalo, da je bila to edina pomembnejša tekma v sezoni, na kateri nismo imeli svojega predstavnika. Damir je marca postal prvi Slovenec z zmago v finalu študentskega prvenstva ZDA. Da je bil uspeh še večji, je ob zmagi postavil še svetovni rekord na 100 jardov prsno. Junija so v Pescari potekale Sredozemske igre, kjer sta koroške športnike zastopala plavalka Lea Kos in odbojkar Tine Urnaut (tudi Tine Urnaut je bil v mladosti naš plavec). Lea je kot članica štafete 4 x 200 m prosto z novim državnim rekordom osvojila 5. mesto. Na univerzijadi v Beogradu smo imeli dva predstavnika, Damirja Dugonjiča, ki si je priplaval 9. mesto na 50 m prsno, in Leo Kos, ki je nastopila na 100 in 200 m prosto. Na mladinskem evropskem prvenstvu v Pragi so nastopili trije naši plavalci. Tjaša Oder si je z odličnim plavanjem in novim državnim rekordom na 1500 m prosto priplavala naslov evropske mladinske prvakinje. Pogled na slovensko zastavo na najvišjem drogu ob poslušanju Zdravljice je nekaj najlepšega za športnika in trenerja. Čez dva dni si je Tjaša priplavala še srebrno medaljo na 800 m prosto. Kako hitro apetiti narastejo! Če bi mi kdo pred prvenstvom dejal, da bomo osvojili eno medaljo, bi takoj z veseljem podpisal. Po zlati na 1500 m pa smo že iskali napake in ugotavljali, kje smo izgubili zlato tudi na 800 m prosto. Na prvenstvu sta nastopila še Tamara Miler, ki je samo za nekaj stotink zgrešila nastop v polfinalu, in Rok Sagmeister, ki je prav tako plaval odlično. Z majhnim napredkom v tej sezoni bosta prav gotovo med najboljšimi plavalci stare celine na prvenstvu, ki bo julija v Helsinkih. Na olimpijskem festivalu evropske mladine (olimpijske igre mladih) so v

desetčlanski ekipi plavalcev nastopili kar trije naši plavalci – Staš Slabe, Karin Oto in Mojca Sagmeister. Mislim, da so bili celo edini koroški športniki na igrah. Plavali so odlično, do najboljših jih je ločilo samo malo boljše jutranje plavanje. In za vrhunec še svetovno prvenstvo v Rimu. Odličen ambient, odlična organizacija, odlično vzdušje, odlično plavanje, skratka prvenstvo presežkov. Na njem pa prvič v zgodovini kluba dva Fužinarjeva plavalka. Damir Dugonjič, ki je osvojil deseto mesto na 100 m prsno in kot prvi Slovenec plaval pod eno minuto, 0:59,66; kar pa je bilo na žalost 6 stotink sekunde prepočasi za finale, in Tjaša Oder, ki si je priplavala 22. mesto na 1500 m prosto, kar pa je bila tretja najboljša ženska uvrstitev na prvenstvu za Saro Isakovič in Anjo Klinar. Če bi Tjaša ponovila izid iz Prage, bi osvojila 12. mesto, ampak trenerji vemo, da sta dva vrha v tako kratkem času neizvedljiva. Nekaj pa mora ostati še za naslednjič.

Kaj še dodati ob tem? Kot sem že v uvodnih stavkih zapisal, nas je vedno več, s tem je povezana večja organizacija, večji stroški. Sami tega prav gotovo ne bi zmogli, zato se ob tej priložnosti zahvaljujemo našim sponzorjem ter donatorjem in Občini Ravne na Kor., brez katerih teh uspehov prav gotovo ne bi bilo. Še posebej bi se rad zahvalil in izpostavil naše dolgoletne »spremljevalce« oziroma podpornike, in sicer Metal Ravne, d. o. o., iz skupine SIJ – Slovenska industrija jekla, Petrol Energetiko, d. o. o., iz skupine Petrol, Mercator, d. d., in Zavarovalnico Triglav, družbo P.S.T., d. o. o., ter Kmetijsko mehanizacijo Miler. Po Sloveniji in širše po svetu ponosno predstavljamo Ravne in Koroško. Povsod nas poznajo kot fužinarje – koroške fužinarje!

Za Plavalni klub Fužinar

Gorazd Podržavnik, prof., trener Plavalnega kluba Fužinar

122. pohod slovenskih jeklarjev na Debelo peč

Na križišču poti

Planina Lipanca

V današnjem času postaja hoja ena od največjih vrednot, saj nas je v to prisilil način življenja. Hoja pomembno prispeva k izboljšanju našega počutja in obenem preprečuje zdravstvene težave.

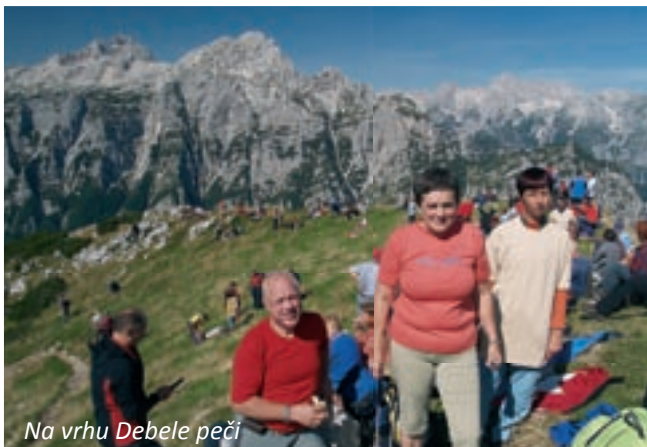
Društvo metalurških inženirjev in tehnikov (DMIT) z Jesenic je v sklopu tradicionalnih jeklarskih pohodov organiziralo pohod na Debelo peč, 2014 m visoko goro nad Pokljuko. Pohod smo izvedli v nedeljo, 30. avgusta 2009. Vreme nam je bilo zelo naklonjeno, zato je bilo vzdušje pri Mrzlem studencu na Pokljuki, kjer je bilo zbirališče pohodnikov, kar prijetno. Sledila je avtobusna vožnja po gozdni cesti, mimo planine Javornik, do izhodišča pohoda Pri rupah. Nato smo se podali na pešpot, ki nas je v objemu smrekovih gozdov, po dobre pol ure hoje, pripeljala na planino Lipanca. Pri planinski koči sta sledila kratek oddih in razdelitev pohodnikov v dve skupini. Prva skupina je nadaljevala hojo po prijetni stezi do Rudnega polja. Pohodniki druge skupine pa smo se napotili na pot, ki pelje na vrh Debele peči. Hoja je bila zaradi lepega vremena zelo prijetna, kljub daljšemu vzponu, ki nas je pripeljal na travnato ravnico. Tam se nam je odprl pogled na Bohinjske gore, Triglavsko pogorje ter ostale okoliške vrhove. Ko smo se naužili lepih razgledov, smo nadaljevali po zložni poti, ki je obšla z rušjem porasel vrh Okroglež. Sledil je še kratek vzpon in že smo bili na vrhu Debele peči. Pred nami se je odprl lep pogled

na vse strani, večina pohodnikov je občudovala predvsem Triglav in Rjavino. Z vrha pa se lepo vidijo tudi Kamniško-Savinjske Alpe, Karavanke in ostale gore Julijskih Alp. Sledilo pa je tudi majhno presenečenje, saj smo na vrhu med pohodnike razdelili sto majic, ki jih je prispevalo podjetje CM Celje. Vračali smo se po isti poti do križišča poti, tam pa smo odšli naprej po stezi, ki je vodila na Brda, 2008 m visok razgledni vrh, od koder smo lepo videli v dolino Krme. Grebensko pot smo nadaljevali do Lipanskega vrha, 1974 m. Sledil je še vzpon na zadnji vrh Mrežce, 1965 m. Med hojo po grebenu smo lahko ves čas opazovali gore v Julijskih Alpah ter se seveda ozirali v dolino Krme in na prostrane poključke gozdove. Očarani od lepih razgledov in čudovitega vremena smo se po lovski poti spustili do Rudnega polja. Pri spodnji vlečnici na smučišču je bil tudi zaključek, družabni del pohoda, kjer smo organizatorji poskrbeli za hrano in pijačo. Prijetno vzdušje je ustvaril harmonikar Jernej. Da pa je bilo slovo pohodnikov z Raven na Koroškem, iz Štor, Celja, Lesc, Kroke, Ljubljane ter seveda z Jesenic veselo, je poskrbelo podjetje Acroni, ki je vsakemu pohodniku podarilo spominsko majico.

Organizacijski odbor za planinske pohode pri društvu DMIT se vsem, ki ste pomagali pri izvedbi pohoda, iskreno zahvaljuje. Posebna zahvala gre planinskim vodnikom in članom GRS Jesenice in GRS Radovljica, ki so prevzeli strokovno vodenje in skrb za zagotavljanje varnosti pohodnikov. Za konec še zahvala donatorjem, ki so nam po finančni plati priskočili na pomoč. Donatorji so bili: družba Acroni, CM Celje, Esotech Velenje, Tinex vzdrževanje Kranj, Doka Jesenice, Timing Mojstrana, MHE Mlinca2, Sindikat družbe Acroni Neodvisnost, Občina Jesenice in Geoko Ljubljana.

Verjetno vam je hoja vsem, ki ste se jeklarskih pohodov udeleževali že v preteklih letih, postala vsakodnevni način rekreacije. Naš namen pa je, da zanjo navdušite tudi prijatelje, sodelavce, znance in druge. Zato so v soboto, 26. septembra 2009, planinski vodniki iz Štor organizirali naslednji jeklarski pohod. Cilj pohoda je bila Mrzlica, 1122 m visok vrh v severnem delu Posavskega hribovja.

Tone Kelbl
Foto: Tone Kelbl

Na vrhu Debele peči

Teniški turnir Acroni 2009

Na teniških igriščih Mlacča v Mojstrani smo v sredo, 9. septembra 2009, organizirali prvenstvo v tenisu za vse zaposlene (tudi upokojenca) v podjetju Acroni. Prijavilo se je 26 tekmovalcev, odigranih je bilo 25 napetih tekem, igralo se je turnirski sistem do osem dobljenih iger (7 : 7 tie-break). Zaradi velikega števila tekem so se zadnji dvoboji končali pozno v noč. Za udeležbo in tudi doseženi rezultat naj posebej pohvalim edinega upokojenca, in sicer Draga Koširja.

Prvo prvenstvo je bilo leta 2007, leta 2008 pa teniškega turnirja nismo pripravili, tako da je bilo letošnje prvenstvo drugo po vrsti.

Uvrstitve

1. mesto: Mihec Hladnik

2. mesto: Janko Legat

3.–4. mesto: Nejc Bogataj, Slavko Kos

5.–8. mesto: Robert Prešeren, Marko Šmid, Nenad Stevanovič, Robert Berčič

9.–16. mesto: Klemen Drobič, Drago Filipaj, Željko Rakita, Fehrudin Ključanin, Drago Košir, Emir Turkušić, Milorad Topič

17.–26. mesto: Primož Žvab, Milan Mrak, Tomaž Šterk, Zoran Andrič, Elvir Burnič, Sašo Čepka, Robert Frelih, Rasim Hadžič, Blaž Jasnič, Boštjan Kos

(od leve) Janko Legat, Mihec Hladnik, Nejc Bogataj

Tekmovalce so prišli bodrit tudi direktor Acronija Slavko Kanalec in njegova žena Mojca Kanalec (levo) ter Robert Prešeren, vodja investicij (desno).

Teniško igrišče Mlacča v Mojstrani je kot nalašč za prijetno druženje, začinjeno s športom.

Mihec Hladnik, Acroni

Šrilanka – dežela kot nobena druga

Velikost: 65.610 km² (dobro tri Slovenije)

Število prebivalcev: 20,1 mio.

Vera: večinoma budisti (Sinhalsci), hindujci (Tamilci – SV del otoka), muslimani in katoliki

Denarna enota: šrilanška rupija (1 EUR = 160 r)

Uradni slogan šrilanške turistične organizacije – Dežela kot nobena druga – je morda rahlo varljiv, saj je po popotnikovih predstavah le blažja oblika Indije. Pa naj bo tokratna reportaža malo nenavadna, taka, ki opiše otok z nekaterimi njegovimi posebnosti in ki vas nikakor ne vabi, da tam preživite svoj sanjski dopust. Prva posebnost je popotniku padla v oči že pred prihodom na otok – skoraj vsi Šrilančani so namreč v dubajskih brezcarinskih trgovinah na veliko kupovali pralne praške evropskega porekla, medtem ko je na letališču v Kolumbu mogoče kupiti vse, od vijakov do pralnih strojev. Ker nevedni popotnik ni preveril klimatskih značilnosti ciljnega otoka, je priletel naravnost v monsunsko obdobje, ki pa razen visoke vlažnosti in vsakodnevnih nekajminutnih plohe niti najmanj ne pokvari dopusta. Ceste so nov svojevrsten zalogaj. Glavna cesta je, razen redkih in kratkih štiripasovnih odsekov, dvopasovna, kar pa niti slučajno ni ovira, da ne bi kombi prehiteval avtobusa, ki je ravnokar v škarje prehiteval tuk-tuk (v deželi jih je tri milijone), medtem ko nasproti vozeči motor, na katerem se pelje štiričlanska družina, prehiteva tovornjak. Po začetnem strahu je popotnik kmalu ugotovil, da v navideznem kaosu veljajo natančna pravila in da prometne nesreče niso tako pogoste, kot je pričakoval na prvi pogled.

Čeprav vsakih dvesto metrov predsednik države z dobrodušnim nasmeškom zre na ljudi, poudarja napredek, gradnjo cest, boljše zdravstvo in splošno blaginjo, tega na cesti ni opaziti. Peščica bogatašev se skriva v razkošnih vilah Kolomba in drugih mest, ostali pa bosji in umazani stojijo ob cesti, nekaj prodajajo ali pa čakajo na turiste, da na kakršenkoli način izsilijo nekaj napitnine. Mimogrede, napitnine so tako vsakdanje obvezen

del življenja, da imajo v hotelski recepciji pripravljene pakete po deset, dvajset ali petdeset 100-rupijskih bankovcev, da jih lahko dajanja napitnin željan popotnik v čim krajšem času zamenja in razdeli. Vse pa se začne z angleškim stavkom, ki se ga prebivalci najbrž naučijo, še preden znajo reči »mamax: »Hello my friend, where do you come from?«

Potem ko je popotnik pred umazanijo z ulice, počivališči z razpadajočimi stranišči, več mesecev nepobrisanimi mizami, šanki za rešetkami in drugimi običajnimi stvarmi pobegnil v varno zavetje hotela, se sprostil v hotelskem stranišču, sprehodil po čudovitem, z visokimi palmami zaraslem hotelskem vrtu, stopil na peščeno plažo, ki se je raztezala nekaj kilometrov v obe smeri in opazoval lesketanje sonca v visokih valovih, se je končno počutil na dopustu. Ker pa popotnik ne more deset dni ležati na enem mestu, se je odzval na ponudbo lokalnega čolnarja in jo za smešno majhen denar mahnil na plovbo po reki Bentoti. Najprej je ugledal velik kup smeti, za katerim se

bojda skriva tržnica, zatem nekaj čudovitih počitniških hišic z bazeni (ki so v nemški in angleški lasti), nekaj podrtij, veliko krav in psov. Potem pa ga je čoln zapeljal v bolj nedotaknjeno naravo, kjer so letale modre ptičice in orli, plavali krokodili (ne tako zelo majhni) in se leno premikali varani. Čoln je naključno naletel na še en čoln, človek v njem pa je naključno pomahal,

naključno imel krokodila, ga naključno dal popotniku v roke in naključno zahteval napitnino.

Ker popotnik potrebuje tudi nekaj gričev in gora, se je za dva dni z manjšo skupino sopotnikov odpravil na izlet v notranjost. Med potjo je videl sirotišnico za slone; celih 80 slonov na enem mestu, ki so jih rešili pred gotovo smrtjo, so gnali od pašnika skozi vasico do reke, kjer so uživali v kopanju. Le dva mala nesrečneža sta ostala na predstavitveni ploščadi, njuni slonji nožici je oklepala veriga, ona dva pa sta se stegovala proti hrani, ki je bila zunaj njunega dosega, in tako ne po svoji volji pozirala obiskovalcem. Popotniku je po prvovrstnem doživetju ostal grenak priokus, ki se je vendarle omilil po skodelici prvovrstnega čaja na plantaži čaja in obisku botaničnega vrta, kjer vse, kar mi skrbno gojimo, varujemo, grejemo, vlažimo, okopavamo, gnojimo in še kaj, raste kar tako, čisto samo od

sebe. Na krošnjah visokih dreves pa visijo leteči psi, velikanški netopirji, ki se ob mraku podajo po hrano (hvala bogu so vegetarijanci). Kasneje je nekaj scvrlih letečih psov popotnik opazil na električni napeljavi.

Candy. Kako sladko zveni ime največjega mesta v notranjosti. In kako zelo se razlikuje od resničnosti. Popotnik je pred vstopom v budistični samostan, kjer hranijo najpomembnejšo budistično relikvijo na Šrilanki, Budin zob, ki ga je že v davnem 4. stoletju v svojih laseh na otok prinesla princesa in ki je simbol šrilanške neodvisnosti (seveda nihče ne ve, ali se v zlati skrinjici, kjer je zob, skriva pravi zob ali njegov ponaredek, in kje pravi zob sploh je), živel v iluziji, da so budisti neskončno miroljubni in prijazni. Kje pa! Toliko prerivanja, butanja in pohovanja ni doživel že od časov študentskih žurov!

Popotniki so večerjali v restavraciji Edelweis (!!) in od vodnika izvedeli, da delfine lahko vidijo na ribji tržnici (!). Po spanju in jutranjem električnem mrku je popotnik odšel naprej, v parku začimb videl, kako raste kava, nakupil kar nekaj zdravilnih olj in maž, ki jih uporabljajo v ajurvedi (na Šrilanki prebivalstvo lahko šele zadnja desetletja gre po pomoč k zdravniku, prej so bolezni odganjali z ajurvedo, s plesi, z zaklinjanji in izganjanji zlih duhov), potem pa zagledal ogromnega kičastega pozlačenega Budo, ki ga je Tajska pred nekaj leti podarila mestu Dambulla. Veliko večji vtis je na popotnika naredilo pet votlin – templjev, v katere se je pred mnogimi stoletji zatekel eden izmed sinhalskih kraljev, kjer verniki zares molijo in kjer se med okoli 100 stoječimi, ležečimi in sedečimi kipi Bude nahaja največji ležeči Buda v državi. Ob vzpenjanju k votlinam pa so popotnika spremljale male opice z rdečimi obrazi in prosjačile za hrano, medtem ko so se bolj lene opice zadovoljile z ušmi, ki so jih nabrale s kožuščka svojega opičjega soseda.

Nato je popotnik obiskal Sigirijo, ki je najbolj veličastna znamenitost, kar jih je videl na svojem popotovanju. Sredi kotline se je kdove od kod postavila ogromna skala, visoka okoli 200 metrov, ki kar kliče po tem, da bi bila rada uporabljena v vojaške namene. Vendar princ Kasjapa, ki si je proti koncu 5. stoletja z umorom očeta prisvojil krono in čakal na bratovo maščevanje, ni imel v mislih le vojaških ciljev, ko si je skalo in okoli ležečo nižino izbral za skrivališče, utrdbo in kraj za naslado. Okoli deset tisoč delavcev je skopalo gromozanski obrambni jarek, poln krokodilov, preko katerega je vodilo pet

dvižnih mostov – vrat v trdnjavo. Znotraj obrambnega jarka si je princ omislil številne simetrično zgrajene bazene, ribnike, vodomete in terase, ki so vodili do zimske palače pod skalo. Še dandanes iz starodavnih cevi med nalivi brizgajo visoki curki vode. Ker pa je bila ena palača na tako majhnem mestu za princa in njegovih domnevno petsto žena premalo, je dal zgraditi še poletno palačo na vrhu skale. Prav na vrhu je bila njegova sobana, takoj zraven pa salon, kjer so le zanj plesale lepotice. Dovolj prostora je bilo tudi za njihove sobane in velik bazen, za katerega so vodo črpali iz jezera, ki se nahaja nedaletč od skale. Glavni vhod v poletno palačo je vodil skozi levja usta, vendar so se od leva ohranile le še šape, potem pa po stopničasti, v skalo vgrajeni in ograjeni potki do vrha. Ograja ali stena zrcal je prevlečena s porcelanom, ki je bil tako zlošččen, da se je princ lahko gledal v njej, medtem ko so ga nosili gor in dol, nasprotna stena pa je bila poslikana s 500 freskami zgoraj golih žensk (od tod podatek, da naj bi imel 500 žena), ohranila se jih je le še peščica. Da je imel princ raznolik okus, pričata tudi dve freski, na katerih ima eno dekle tri bradavice, drugo pa šest prstov.

In popotnik se je vrnil v svoj hotel, si oddahnil od umazanih, se metal v visoke valove, zvečer pa našel voznika toyote carine, ki ga bo naslednji dan za 30 evrov cel dan vozil po južnem delu otoka. Popotnik je želel videti peščeno plažo in koralni greben, ki ga je opeval sam Lonely Planet, sicer precej kritični vodnik, in ugotovil, da je na Hikkadui večina koral mrtvih, sanjska Unawatuna pa posejana s smetmi. Zato pa se je lahko popotnik navduševal nad želvami, ki plavajo v plitvini in jih domačini lovijo, da jim očistijo oklepe in jih nato spustijo nazaj v morje. Pogledal je tudi v »želvogojnico«, ki od lokalnega prebivalstva odkupuje jajca redkih vrst želv, jih vzgoji in čez nekaj časa spusti v morje. Popotnik je potegnil malo želvico iz jajca, jo spustil v bazen, podržal še malo večjo želvo in občutil silno moč prednjih plavuti. Med vožnjo do nizozemskega dobro utrjenega obalnega kolonialnega mesta Halle, ki se v svojem postopnem razpadanju očarljivo kopa v sončnih žarkih in veliki vlagi, je zgroženi popotnik videl strašne posledice cunamija – ruševine hiš in množico grobov, posejanih med cesto in peščenimi plažami. Na južnem delu otoka ribiči zaradi močnih tokov in visokih valov ribarijo tako, da sedijo

na palicah, zapičenih v morsko dno. Ker pa ni bila prava ura dneva, so se ribiči z mrkimi obrazi povzpeli na palice in pozirali popotniku le proti plačilu napitnine. Za konec pa ga je voznik, seveda da bi dobil provizijo, odpeljal še v izdelovalnico tradicionalnih šrilanških mask, ki so jih uporabljali tako med plesi za izganjanje duhov in zdravljenje (zdravilska maska, maske za vsako bolezen), kot tudi obešali v domovih, da so jih varovale pred ognjem (ognjena maska) in zlom (kobrina maska) ter prinašale srečo (pavja maska).

Za kraj – raj! Popotnik se je za cel dan prelevil v dopustnika, ležal med palmami, skakal po valovih, gradil peščene gradove, posedel z drugimi popotniki dopustniki, skupaj z njimi pretresel vse spomine, slabe odplaknil z arakom (kokosovo žganje – kar precej ga je bilo treba), dobre in zabavne pa utrdil s pripovedovanjem in smehom.

Če vas slučajno zgrabi, da bi odpotovali na Šrilanko, pa dodajam nekaj priročnih nasvetov:

- Vedno in povsod imejte pri roki drobiž za napitnine.
- Povejte, da ste iz Slovenije, in se zabavajte (večina ne ve, kje to je, vendar se trudi narediti drugačen vtis).
- Na masaži lahko dobite tudi »happy end« (tako kot na Tajskem, Filipinih ...).
- Kadilci, vzemite cigarete s sabo; v Dubaju so poceni in zanič, na Šrilanki pa dražje kot v Sloveniji.
- Zunaj hotelov in restavracij alkohol prodajajo samo v specializiranih trgovinah – kioskih za rešetkami.
- Ne čudite se, če hotelsko osebje vdre v sobo nekajkrat na dan, da preveri, kako ste, in seveda zahteva napitnino.
- Hrano pokušajte v majhnih količinah, saj je lahko vražje pekoča (kot kasneje tudi sedenje na straniščni školjki).
- Kar smrdi, tudi okusno ni.

Primož Urh, Sij – Slovenska industrija jekla

Kosobrinski Špik (7. del)

Koper ni le naše mesto,
dišavnico poznajo gospodinje.
V vrtu raste, ne nad cesto,
liste ima zelenosinje.

Izločanju seča res pomaga,
zoper glavobol ga imajo v čislih.
Če črviči in če peče zgaga,
je odličen pri kumaricah kislih.

Kolmež je močvirska zel,
korenika po črevih mir napravi.
A jaz ga nekako ne bi vzel,
je zaščiten in še raka mi pripravi.

Kumina dobra v zeljni je solati,
neješčega k apetitu spravi,
vetrov pri njej se res ni bati,
še fižolov prdec nam odpravi.

Lapuh odgnal je prehlad
in kašelj bojda je minil.
Jaz uporabil bi ga prav nerad,
že zaradi jeter bi ga ne užil.

Lipa ima drugačno cvetje,
odžene vročino, čisti pljuča, nos.
Naj zima bo, jesen ali poletje,
je dobra in Slovencev je ponos.

Lučnik je tudi papeževa sveča,
je kosmat na otip, mehak,
od cvetov se nam odpornost večja,
po čaju lažje dihaš zrak.

Malina je sladka in hranljiva,
vitaminov ima zadosti.
Čeprav rada je črviva,
malinovec pijača moje je mladosti.

Materina dušica je timijan,
želodčne težave nam odpravi.
Čaj iz nje pijem prav vsak dan,
pomiri skrbi v stari glavi.

Melisa, ta šele pomirja,
lajša krče, razkužuje.
Če kdo skozi življenje dirja,
z meliso težje se sesuje.

Meta apetit spodbuja,
pomirja, opeklina nam hladi.
Kdor ponoči se rad zbuja,
temu pomaga, da lažje spet zaspi.

Milnica bronhitis nam odpravi.
Korenika kakor kak šef se peni,
a trdovraten kašelj zdravi,
malce pomaga celo mēni, tj.
pri botru Špiku, ne pa,
žal, pri ženski mēni.

Boter Špik

NOGE

»Kako si kaj?« je študent pozdravil sošolca.
 »Kar v redu, čeprav sem se zdaj postavil na svoje noge.«
 »Kako to misliš?«
 »Oče mi je vzel avto.«

POHVALA

Barbara je prišla iz šole in veselo povedala staršema:
 »Danes me je pa učiteljica

slovenščine pohvalila.«

»Kaj pa je rekla?«
 »Da pišem tako kot zdravnik.«

SLADKOR

»Miha, povej mi, kaj je to sladkor!«
 »To je snov, ki povzroča slab okus, če jo pozabiš dati v čaj.«

SLABOTNEŽ

»Zelo slaboten si videti! To bo najbrž od cigaret,« je Jure rekel prijatelju Petru.
 »Tako je! Končno eden, ki je pravilno ugotovil. Doktorji vedno pravijo, da sem temu sam kriv.«

NI VEDEL

Pogovor med sodelavcema:
 »Gospa Marta, vi ste se pa precej zredili.«
 »Veste kaj! Kaj takega se nikoli ne spodobi reči ženski!«
 »Oprostite, toda mislim sem, da v teh letih tega ne jemljete več tako tragično.«

VRAČILO

Janez je formularje za davčno napoved, ki jih je prejel od davčnega urada, poslal nazaj s pripisom:
 »Najlepše se vam zahvaljujem za vaše prospekte, toda odločil sem se, da ne bom pristopil k vašemu društvu.«

ESPERANTO

»Kaj je to esperanto?«
 »To je svetovni jezik.«
 »Kje ga pa govorijo?«
 »Nikjer.«

AKUMULATOR

Avtomehanik, ki je pregledal avto mlade voznice, je dejal:
 »Pregledal sem celoten avto in ugotovil, da vaš akumulator potrebuje nov avto.«

Možganski križkraž

AVTOR: DRAGO RONNER ACRONI	OPERNA PEVKA GERLOVIČ	FRANCOSKO LETOVIŠČE OB ŽENEVSKEM JEZERU	ROMUNSKA DENARNA ENOTA	KRAJ NA KOČEVSKEM	PRIPRAVA ZA PAHANJE	RUDARSKO MESTO V BOLIVIJU	LIJAK, LIV	PISATELJ KOZAK	NASPROT. BOLJŠEVIKOV V OKTOBRSKI REVOLUCIJI	AVENARIUS JE NEMŠKI FILOZOF	KIPAR BATIČ	IGRALKA GLAŽAR	AMERIŠKI REZISER HOWARD	IZCEDEK NEKATERIH TROPSKIH DREVES	SLOVENSKI PISATELJ (DANILO)	LOKRIDA JE GRŠKA POKRAJINA
PLANINA V OSRČJU JULJSKIH ALP										SPROŽITEV OROŽJA						GLAVNO LJUDSTVO VZHODNIH GERMANOV
NEMŠKI FILOZOF (RICHARD)										BOGOSLOVEC OSELNIK						
ZAČETEK MISLI																
PRITRDNILNICA			RIM. CESAR MARK AVRELIJ MOŠKO OBLAČILO				OSTRENJE KOSE	OZKA STRUGA URADNI SEZNAM					ZMAGA PRI ŠAHU PEŠČENA MORSKA OBALA			
STAR SLOVAN				STAROGRŠKA POKRAJINA PISATELJ MURNIK								KRAJ V POLJANSKI DOLINI ZLATO JABOLKO				
ELEMI JE IZCEDEK DREVES	KOČAR	HERCEGOVEC VERGILOV EP				LINDA EVANS		ENICA TUJA DREVESNA VRSTA						DELNO PRIZNANA REPUBLIKA NA BALKANU	BULA MEZGOVNEGA TKIVA	PATRONA
KOROŠKA, BOHINJSKA ...					MEŠANA SOLATA	LJUBLJAN. TISKARSKA DRUŽINA (1764 - 1872)					NASIČEN OGLJIKOVODIK SNOV IZ VEČ SNOVI					
POZITIVNA ELEKTRODA						BARVA IGRALNIH KART ZNAK ZA NEON				ZORAN KRŽIŠNIK ANTON SOVRE			SLAVILNA LIRSKA PESEM MRAVLJA			
KONEC MISLI																
OBZIDAN POMOL IZ HIŠNEGA ZIDU				MESEC PO KOLEDARJU FR. REVOL. ŽGUR ADELA									NEKD. KEN. ATLET (HENRY) LOJZE DOLINAR			
REKA V SEVERNI ITALIJI, ADIGE						REAKTIVNO LETALO				FILOZOF ŽIŽEK						
RUMENO RJAVA MOČVIRSKA PTICA						DALJŠE ČASOVNO OBDOBJE, VEK				VODER JE OSELNIK	SKEPSA					VENTOSE JE MESEC PO KOLED. FR. REVOL.